

Analýza využití dotací z Programu rozvoje venkova na území okresu Jeseník

Simona Gavlasová

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Simona Gavlasová**
Osobní číslo: **M18421**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Analýza využití dotací z Programu rozvoje venkova na území okresu Jeseník**

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Definujte termín venkov a představte jeho rozvojové problémy včetně specifík ČR.
- Popište Společnou zemědělskou politiku EU a způsob její implementace v ČR.

II. Praktická část

- Analyzujte využití dotací z Programu rozvoje venkova na území okresu Jeseník.
- Realizujete a analyzujete rozhovory s vybranými aktéry a stakeholdery rozvoje venkova na území okresu Jeseník k vyhodnocení využití dotací.
- Zpracujte návrhy opatření na zlepšení využití dotací z Programu rozvoje venkova.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- GREEN, Gary Paul, ed. *Handbook of Rural Development*. 1st ed. Glos, UK: Edward Elgar Publishing, 2013, 358 s. ISBN 978-1-78100-670-2.
- MCMAHON, Joseph A. *EU Agricultural Law and Policy*. 1st ed. Glos, UK: Edward Elgar Publishing, 2019, 296 s. ISBN 978-1-78100-254-4.
- PAIN, Adam a Kjell HANSEN. *Rural Development: Routledge Perspectives on Development*. 1st ed. Oxon: Routledge, 2019, 314 s. ISBN 978-1-138-77566-4.
- POLÁKOVÁ, Jana. *Politika rozvoje venkova v EU*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2018, 246 s. ISBN 978-80-213-2796-2.
- WOKOUN, René. *Konkurenceschopnost regionů Evropské unie a České republiky*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2012, 123 s. ISBN 978-80-7414-534-6.

Vedoucí bakalářské práce: **RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání bakalářské práce: **15. ledna 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **18. května 2021**

L.S.

---

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové/bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 3. 6. 2021

Jméno a příjmení: Simona Gavlasová

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Bakalářská práce je zaměřena na současný stav využívání dotačních příspěvků z Programu rozvoje venkova, a jejich dopad na území okresu Jeseník. Cílem práce bylo provést analýzu a navrhnout opatření pro zlepšení využívání dotací na vybraném území. V rámci řešení byly využity odborné poznatky monografických titulů, explorační statistická analýza, tematická kartografie a kvalitativní výzkum pomocí nestandardizovaných rozhovorů s respondenty soukromého a veřejného sektoru. Na základě zjištěných skutečností bylo možné vymezit hlavní problémy v čerpání dotací na území okresu Jeseník, týkající se náročných kontrol, složité administrativy, technických obtíží webového portálu a jejich konkrétní řešení. V souladu s definovanými problémovými oblastmi byly navrženy tři opatření, které umožňují zlepšení využití dotačních titulů, prostřednictvím MAS, veřejné správy a vhodnějšího výběru výzev.

Klíčová slova: dotační opatření, okres Jeseník, Program rozvoje venkova, rozvoj venkova, zemědělství

ABSTRACT

The bachelor thesis is focused on the current state of use of subsidy contributions from the Rural Development Programme, and their impact on the territory of the Jeseník district. The work aimed to analyze and propose measures to improve the use of subsidies in the selected area. The solution used the expertise of monographic titles, exploratory statistical analysis, thematic cartography, and qualitative research through non-standardized interviews with private and public sector respondents. Based on the findings, it was possible to define the main problems in drawing subsidies in the Jeseník district, related to demanding inspections, complex administration, technical difficulties of the web portal, and their specific solutions. In line with the defined problem areas, three measures have been proposed to improve the use of grant titles, through the LAG, the public administration, and a more appropriate selection of calls.

Keywords: agriculture, Jeseník district, rural development, Rural Development Programme, subsidy measures

Ráda bych především poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu RNDr. Pavlu Bednářovi, Ph.D., za cenné rady, odborné doporučení a čas, který mi věnoval.

Též bych ráda poděkovala mé rodině a příteli za podporu při psaní této práce a po celou dobu studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 VENKOV A JEHO VYMEZENÍ.....	13
1.1 VYMEZENÍ VENKOVA V ČESKÉ REPUBLICE.....	13
1.2 VYMEZENÍ VENKOVA PODLE ZAHRANIČNÍ.....	14
1.3 VYMEZENÍ VENKOVA PODLE OECD.....	15
1.4 VYMEZENÍ VENKOVA EU V RÁMCI PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA.....	15
2 PROBLÉMY ROZVOJE VENKOVA.....	18
2.1 PROBLÉM LIDSKÝCH ZDROJŮ A NEDOSTATEK PRACOVNÍCH MÍST.....	18
2.2 INFRASTRUKTURA.....	19
2.2.1 Dopravní infrastruktura.....	19
2.2.2 Infrastruktura informačních a komunikačních technologií.....	20
2.3 ZEMĚDĚLSTVÍ.....	21
2.4 ŘEŠENÍ A PŘÍSTUPY ROZVOJOVÝCH PROBLÉMŮ VENKOVA.....	22
2.4.1 Příklady dobré praxe v Německu a Finsku.....	23
3 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE.....	25
3.1 POLITIKA ROZVOJE VENKOVA.....	25
3.1.1 LEADER (komunitně vedený místní rozvoj).....	26
3.2 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA.....	27
3.3 FINANCOVÁNÍ SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY.....	29
3.3.1 Evropský zemědělský záruční fond.....	30
3.3.2 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova.....	31
3.3.3 Evropský námořní a rybářský fond.....	31
3.4 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA ZA JEDNOTLIVÉ OBDOBÍ.....	32
3.4.1 Program rozvoje venkova za období 2007-2013.....	32
3.4.2 Program rozvoje venkova za období 2014-2020.....	33
3.4.3 Legislativní návrhy cílů SZP v období 2021-2027.....	33
4 NÁSTROJE SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY EVROPSKÉ UNIE A JEJICH IMPLEMENTACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	35
4.1 NÁRODNÍ DOTAČNÍ PROGRAMY.....	36
4.1.1 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond.....	36
4.1.2 Národní podpora prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj.....	36
4.2 KRAJSKÉ DOTAČNÍ PROGRAMY.....	37
4.3 VEŘEJNÁ PODPORA DE MINIMIS.....	37
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	39

5	CHARAKTERISTIKA OKRESU JESENÍK.....	40
5.1	ÚZEMNÍ ČLENĚNÍ OKRESU	40
5.2	FYZICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA ÚZEMÍ JESENÍK.....	42
5.2.1	Geomorfologické a geologické poměry	42
5.2.2	Hydrologické poměry.....	43
5.2.3	Klimatické poměry	44
5.2.4	Fauna	44
5.2.5	Flóra	44
5.2.6	Pedologické poměry	45
5.2.7	Vymezení jednotlivých typů pozemků na základě fyzicko-geografické charakteristiky	45
5.2.8	Ochrana přírody a Natura 2000.....	46
5.3	SOCIÁLNĚ-EKONOMICKÉ CHARAKTERISTIKY OKRESU JESENÍK.....	46
5.3.1	Obyvatelstvo	46
5.3.2	Nezaměstnanost.....	47
5.3.3	Dopravní dostupnost	48
5.3.4	Cestovní ruch	48
5.3.5	Významní zaměstnavatelé z oblasti průmyslu	48
5.3.6	Rodinné farmy a zemědělské podniky	49
6	PROGRAM ROZVOJE VENKOVA NA ÚZEMÍ JESENÍK.....	52
6.1	MAS VINCENZE PRIESSNITZE PRO JESENICKO	52
6.1.1	Dotace a podané žádosti prostřednictvím MAS na Jesenicku	55
6.2	HODNOCENÍ DOTACÍ Z PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA NA ÚZEMÍ OKRESU JESENÍK	56
6.2.1	Podíl finančních zdrojů dotací na základě podílu EU a ČR na území okresu Jeseník	56
6.3	VEŘEJNÝ SEKTOR	58
6.4	SOUKROMÝ SEKTOR	59
6.4.1	Rozdělení Nařízením vlády prováděna opatření PRV soukromého sektoru podle druhu dotací	60
6.4.2	Projektová opatření PRV čerpána soukromým sektorem	62
6.4.3	Shrnutí hodnocení využití dotací na území okresu Jeseník	64
7	ANALÝZA PROVEDENÝCH ROZHOVORŮ S VYBRANÝMI AKTÉRY A STAKEHOLDERY ROZVOJE VENKOVA NA ÚZEMÍ JESENÍK K VYHODNOCENÍ VYUŽITÍ DOTACÍ.....	65
8	NÁVRHY OPATŘENÍ NA ZLEPŠENÍ VYUŽITÍ DOTACÍ Z PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA.....	69
8.1	STRATEGICKÉ VIZE.....	69
8.2	PŘEDSTAVENÍ PROBLÉMŮ, KTERÉ ZTĚŽUJÍ VYUŽÍVÁNÍ DOTACÍ	69
8.3	PŘEDSTAVENÍ OPATŘENÍ	70
8.4	SHRnutí A ZHODNOCENÍ NAVRHOVANÝCH OPATŘENÍ.....	72
	ZÁVĚR	73

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	75
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	82
SEZNAM OBRÁZKŮ	83
SEZNAM TABULEK.....	84
SEZNAM PŘÍLOH.....	85

ÚVOD

Dotační politika je velmi složitá, nicméně dotační tituly pomáhají financovat mnoho projektů, částečně nahrazovat příjmy, rozvíjet venkovské oblasti a dbát na dobré životní prostředí. Tématem bakalářské práce je analýza využití dotací z Programu rozvoje venkova, který poskytuje dotační příspěvky na již zmíněné oblasti.

Dále je práce zaměřena konkrétně na území okresu Jeseník, který se nachází v periferní, převážně horské oblasti. Z hlediska dopravní dostupnosti je okres téměř izolován okolními horami, tudíž je sídlem středních a malých podniků, které vykonávají zemědělské či mimoprodukční činnosti.

Existují výzkumné práce, týkající se různých problematik na území okresu Jeseník. Avšak, Rumpel a kol. (2011) se zabýval charakteristikou a analýzou sociálně-ekonomických témat jednotlivých odvětví okresu Jeseník, jejíž cílem bylo následné shrnutí a doporučení pro institucionalizaci a instituce, cestovní ruch a průmysl. Rovněž byla řešena oblast zemědělství, v níž byly zjištěny problémové okruhy a možnosti jejich řešení.

Bakalářská práce navazuje na výzkum Rumpela a kol. (2011) v oblasti zemědělství a hledá potvrzení či vyvrácení problematických oblastí či návrhových opatření, týkající se zlepšení využívání dotací prostřednictvím Programu rozvoje venkova. Jsou zjišťovány pozitivní stránky a největší překážky v čerpání dotačních příspěvků. V návaznosti na to, se pokusí nalézt jednotlivá řešení odpovídající současným podmínkám veřejné podpory problematických oblastí.

Na základě vymezeného výzkumného problému je cílem bakalářské práce analýza využití dotací z Programu rozvoje venkova na okresu Jeseník, která je provedena pomocí jednotlivých dílčích cílů a metod. Prvním cílem je využití teoretických poznatků prostřednictvím literární rešerše. Dalším cílem je provést analýzu na základě dostupných dat příjemců dotací na daném území pomocí geografického informačního systému a explorační statistické analýzy, jejíž výsledkem jsou kartogramy a kartodiagramy. Poté jsou provedeny rozhovory s vybranými aktéry a stakeholdery rozvoje venkova. Na základě provedených dílčích cílů a metod jsou zpracovány návrhy jednotlivých opatření, které mohou zlepšit využívání dotací z Programu rozvoje venkova na okresu Jeseník.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Tématem bakalářské práce je analýza využití dotací z Programu rozvoje venkova na území okresu Jeseník, jejíž hlavním cílem je navrhnout jednotlivá opatření pro zlepšení využití dotací Programu rozvoje venkova na území okresu Jeseník, pomocí jednotlivých dílčích cílů.

Pro splnění prvního cíle, týkající se teoretické části, jsou využity odborné poznatky na základě monografických titulů, které napomáhají pochopit a konkretizovat problematiku dotační politiky, konkrétně Programu rozvoje venkova.

Druhým cílem bylo provedení analýzy v rámci vybrané explorační statistické analýzy dat prostřednictvím geografického informačního systému QGIS. Díky manuálně shromážděným sekundárním datům příjemců dotací zveřejněných Státním zemědělským intervenčním fondem na území okresu Jeseník. Dále pomocí metody tematické kartografie plošných znaků, využívající podkladové mapy z webové stránky Státní správa zeměměřictví a katastru, byly vytvořeny homogenní jednoduché kartogramy a kartodiagramy.

Posledním dílčím cílem je provedení kvalitativního výzkumu. Konkrétně se jedná o nestandardizované rozhovory. Cílem výzkumu je sesbírat veškeré informace, a následně mezi nimi hledat pravidelnost či strukturu. Výhodou kvalitativního výzkumu je detailní popis problematiky. Nicméně, nevýhodami jsou subjektivní názory a časově náročný sběr a analýza dat. Nestandardizované rozhovory jsou typické otevřeným rozhovorem mezi respondentem a tazatelem (blízký neformálnímu soukromému rozhovoru), bez předpřipravených otázek, na které existují určité verze odpovědí. Na základě těchto rozhovorů, bylo osloveno šest vybraných aktérů a stakeholderů rozvoje venkova na území okresu Jeseník zastupující veřejný a soukromý sektor, kteří mají zkušenosti, týkající se dotační politiky či praxi s podáváním žádostí o dotační příspěvky.

Na základě dílčích cílů bakalářské práce byly zpracovány návrhy jednotlivých opatření pro zlepšení využívání dotací Programu rozvoje venkova na území okresu Jeseník.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VENKOV A JEHO VYMEZENÍ

Na začátek této bakalářské práce je důležité vymezit a charakterizovat pojem venkov. Vymezování venkovského prostoru je opravdu náročné a obtížné, jestliže neexistuje žádná přesná definice. V obecných názorech je jistý soulad, ale v určitých charakteristických bodech se odlišují. I autoři se v jednotlivých charakteristikách mohou rozcházet. V této kapitole je umožněn náhled na venkov podle České republiky i zahraničí, metodik OECD, Evropské unie a Programu rozvoje venkova.

1.1 Vymezení venkova v České republice

V rámci legislativy České republiky je venkov definován v zákonech, a to konkrétně Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích uvádí, že obec, která má více jak 3000 obyvatel se může stát městem. Tudíž bychom mohli chápat, že do 3 000 obyvatel jsou obce považovány za venkov. (Zákon č. 128/2000 Sb., © 2010-2021)

Perlín (2010, s. 2-4) však uvádí, že se v České republice obvykle považují za venkov obce, které mají méně jak 2000 obyvatel, a je důležité rozlišovat od sebe obec a sídlo. Obec je základní jednotkou veřejné správy a sídlo je seskupení domů, které slouží pro bydlení nebo rekreaci, a je odděleno od ostatních sídel, konkrétně tvrdí, že: *„obecně lze venkov definovat jako prostor, který zahrnuje jak krajinu, tak i venkovská sídla.“*

Též Poláková (2018, s. 4-5) ve své knize podotýká vymezení venkovské obce do 2000 obyvatel.

U vymezování venkova podle počtu obyvatel v obci mohou být problémy. Obvykle se počítá s hranicí do 2000 obyvatel, avšak se můžeme setkat i s hranicí 3000 (viz. zákon) až 5000 obyvatel. Za v celku zásadní problém může být považováno i to, že jsou za venkovské obce považovány obce s relativně nízkým počtem obyvatelů, ačkoliv se nachází u velkých měst a patří do městského prostoru. Eventuálně opačný případ jsou větší obce s rysy venkova považovány za městské. Z toho důvodu je potřeba počet obyvatel spojit s více indikátory různých hledisek: z hlediska urbanistického, statisticko-urbanistického a ekonomického. Lze opět pravděpodobně počítat s různými nedostatky v ukazatelích, kterými jsou chybějící, nepřesná, nedostatečná data. Avšak, s použitím ukazatelů v rámci vymezování venkovského prostoru dochází ke kvalitnějším výsledkům než při vymezení venkova pouze na základě počtu obyvatel. (Nunvářová a Petr, Klímová a Žítek, 2015, s. 499-500)

Celkový počet obcí v České republice pro rok 2020 je 6258 obcí a z toho 5552 obcí s menším počtem obyvatelů než 2000. Čísla ukazují, že v České republice je téměř 89 % obcí, které by měly být podle vymezení venkova v ČR venkovské. (Český statistický úřad, © 2020).

V rámci vymezení venkova v České republice se můžeme opřít o zákon a o shodu autorů, kteří definují venkov z hlediska počtu obyvatel. Avšak, je třeba zohlednit jiné aspekty venkova z pohledu ekonomického či urbanistického, na který poukazují Nunvářová a Petr, které jsou obtížněji měřitelné. Tudíž, se stále v rámci vymezení venkovského prostoru zohledňuje počet obyvatel a hustota, viz definice níže u OECD nebo v rámci Programu rozvoje venkova.

1.2 Vymezení venkova podle zahraniční

Problém vymezení venkova řeší Pain a Hansen (2019). Pohled na venkov může být různý. Většinou se za venkov považuje za oblast, která je mimo město. Eventuálně se venkov nachází v odlehlejších místech tam, kde je zemědělství, lesy a krajiny. Různé státy mohou tuto definici pojímat jinak. Proto, Pain i Hansen jsou toho názoru, že přesná definice vymezení venkova neexistuje. Avšak, určují tři argumenty, proč se mohou definice vymezení venkova lišit:

- Nedostatečná či nepřesná data.
- Kulturně odlišný pohled na to, jak by mělo vypadat město a venkov.
- Politický problém nebo obecný problém (např. chudoba).

(Pain a Hansen, 2019, s. 17-18)

Lze třeba uvést určité kontrasty v definicích vymezení venkova ve vybraných zemích v rámci Evropské unie. V Irsku jsou venkovské oblasti vymezeny do 1500 obyvatel (Central statistics Office, 2019), v Polsku, podle Národní strategie pro místní rozvoj, je venkovskou obcí ta, která nemá status města nebo má méně jak 5000 obyvatel. Dále Slovensko, podle Zákona 369/1990 Sb., vymezuje venkovské obce s méně jak 5000 obyvatel. (Novotný et al., 2015)

Pělucha a Kasabov (2020, s. 22) ve své knize uvádí, že většina obyvatel, kteří bydlí na venkově si spojují venkov s různými zápornými životními zkušenostmi z hlediska funkčního, které se týkají málo pracovních míst, služeb, méně možností se vzdělávat apod.

Ve srovnání českého vymezení venkova se zahraničním se potvrzuje předpoklad z první kapitoly, že přesná definice skutečně neexistuje. Autoři si uvědomují potřebu nahlížet na venkov i z jiných směrů (urbanizace, ekonomika), než je charakteristika podle počtu obyvatel.

V porovnání Polské a Slovenské republiky lze podotknout, že se z hlediska vymezení venkova do 5000 obyvatel shodují. Nejbližší k České republice má Irsko, pokud zohledníme definici Perlína nebo Polákové, kteří považovali obce do 2000 obyvatel za venkovské.

1.3 Vymezení venkova podle OECD

Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) v anglickém jazyce Organisation for Economic Co-operation and Development. OECD je mezinárodní organizace jejíž hlavní cíl je sjednocení jednotlivých politik. (Ministerstvo životního prostředí, © 2008–2020)

Ten, kdo dokázal přijít s mezinárodně uznávanou statistickou definicí venkova bylo OECD. Definice OECD je založena na hustotě obyvatelstva. Měří hustotu obyvatelstva podle místních správních jednotek neboli LAU II (Local administrative unit) s maximální měrnou jednotkou 150 obyvatel na km² (mimo jiné stejnou definicí vymezení používá i Eurostat). Pokud je měrná jednotka v obci pod 150 obyvatel na km², považuje se tato obec za venkovskou. (Urban-rural typology, 2018)

Tato definice podle OECD je první částí neboli základem pro metodiku a statistickou analýzu pro vymezení venkovského prostoru Evropské unie.

1.4 Vymezení venkova EU v rámci Programu rozvoje venkova

Vymezování venkovského prostoru podle Programu rozvoje venkova (PRV) je značně důležité zejména pro členské státy Evropské unie. PRV patří do Společné zemědělské politiky EU. Velmi záleží na správném vymezení strategií, cílů, efektivní alokaci zdrojů z dotací a fondu PRV, a tímto přispívat k naplňování cílů samotné Společné zemědělské politiky a celé Evropské unie.

PRV se orientuje podle územních jednotek NUTS. Konkrétně NUTS 2 (regiony soudržnosti) a NUTS 3 (kraje). V případě České republiky byly NUTS 2 přiděleny podle historického vývoje a charakteru území. Z hlediska přírodního a ekonomického předpokladu, které jsou významné pro rozvoj venkova, se jednotlivé NUTS od sebe výrazně neliší (není potřeba specifik). Díky uvedenému stanovisku se celá Česká republika s výjimkou NUTS 2 Praha

(konkrétně NUTS 3 – Hlavní město Praha) považuje za venkovskou oblast, tudíž může využívat podpory z PRV téměř na celém území.

Mimo jiné však PRV používá metodiku OECD (Eurostatu), která vymezuje venkov jako podíl hustoty obyvatelstva s maximální měrnou jednotkou 150 obyvatel na km². (Program rozvoje venkova na období 2014-2020, 2014, s. 11-14)

Bohužel, tato definice není úplně přesná a v této části se vyskytují problémy. Jak zmiňují Nunvářová a Petr (2015) nelze všechny obce posuzovat pouze podle hustoty obyvatel. Problémy se dotýkají menších obcí, které se vyskytují v blízkosti města (s poměrně vysokou hustotou obyvatel na km²). Takové obce mohou být milně označovány za městské. Naopak obce, které jsou rozsáhlejší a měly být považovány za městské, se díky nízké hustotě obyvatel stávají obcí venkovskou.

Proto, vznikla klasifikace NUTS 3 (region) na základě měrné jednotky LAU II, která má tři definice venkova:

- převážně venkovské (více jak 50 % obyvatel venkova),
- přechodně venkovské (kolem 15–50 % obyvatel venkova),
- převážně městské (s méně jak 15 % obyvatel venkova).

(Urban-rural typology, 2018)

Podle metodiky jsou dále definované regiony EU podle městského centra¹ na dva typy:

- převážně venkovský region – pokud byl vyhodnocen podle první a druhé části metodiky a obsahuje město, které má více než 200 tis. obyvatel a to je 25 % obyvatel regionu,
- převážně městský region – pokud byl vyhodnocen podle první a druhé části metodiky a obsahuje město, které má více jak 500 tis. obyvatel a ti představují alespoň 25 % obyvatel regionu.

(Urban-rural typology, 2018)

LAU II je měrná jednotka obcí. Vymezuje venkov obcí, které mají od 2000 nebo někdy též do 3 000 obyvatel, viz předchozí kapitola vymezení venkova podle České republiky. Dále

---

¹ za městské centrum podle OECD je považováno město s minimální hustotou 1 500 obyvatel na km² a s celkovým počtem obyvatel minimálně 50 000. (OECD, 2020)

se lze setkat s LAU I, která definuje okresy (dříve byly zahrnuty do NUTS 4) (Ústav územního rozvoje, © 2002–2021).

V návaznosti na vymezení podle OECD dále vznikla novější město-venkovská typologie, na které spolupracovala Evropská unie.

Jedná se o typologii, která identifikuje městské oblasti, podle městských klastrů, které vymezují buňky čtvercové sítě o velikosti 1 km²:

- minimální hustota na km² je 300 obyvatel
- minimální počet žijících v daném místě je 5000 obyvatel

Pokud oblast nesplňuje typologii městských klastrů, považuje se za venkovskou. (European Union, © 1995-2021)

2 PROBLÉMY ROZVOJE VENKOVA

V této bakalářské práci je důležité věnovat pozornost problémům rozvoje venkova, týkají se všech členských států Evropské unie, ale i ostatních států mimo EU. Problémy rozvoje venkova jsou velmi rozmanité. Neexistuje jedno konkrétní řešení na určitý problém.

Z předchozí kapitoly je značné, že nelze přesně vymezit venkovský prostor. Též nelze nalézt přesnou definici politiky rozvoje venkova, která by vymezila jeho problémy. (Johnson et al. in: Green, 2013, s. 42)

Rozvoj jako takový zahrnuje institucionální změny, které mohou pomoci jednotlivcům zlepšit kvalitu jejich života, a to nejen pomocí materiálních podmínek, tj. příjmy, bohatství ale též i nehmotnými podmínkami jako je svoboda či rovnost. (Green a Zinda et al. IN: Green, 2013, s. 8)

Dále je rozvoj venkova je silně ovlivňován globalizací, technologické změny a lokalizací. Venkovský prostor je velmi komplikovaný. Je třeba zohlednit i nastupující tzv. digitální věk, který na počátku dvacátých let ovlivnil venkovský prostor. Přinesl nové příležitosti, změny a možnosti. Avšak, venkov na rozdíl od měst, se těmto trendům nestíhal rovnat. Díky tomu se propasti mezi městem a venkovem ještě více prohloubily a venkovské oblasti zůstaly v pozadí. (Pělucha a Kasabov, 2020, s. 14)

2.1 Problém lidských zdrojů a nedostatek pracovních míst

Lidské zdroje jsou z ekonomického hlediska základem k využití sociálně-ekonomického složení regionu, který by se měl zohledňovat při tvorbě politik pro rozvoj venkova. Jsou klíčem pro zlepšování konkurenceschopnosti, (Pělucha a Kasabov, 2020, s. 47-50) která je velmi důležitá pro rozvoj venkova i měst. Obce a města mezi sebou soutěží, z důvodu vytváření lepších a lákavějších ekonomických podmínek po obyvatele (chtějí je přilákat na své území), budují infrastrukturu, nebo nabízí možnosti vzdělání atd. (Wokoun, 2012)

Je všeobecně známo, že ve venkovských oblastech je nedostatek pracovních míst, ale i lidských zdrojů. S problémy, ale i s novými příležitostmi lidských zdrojů souvisí migrace.

Obyvatelé s vyšším vzděláním, dovednostmi, postoji a znalostmi jsou velmi významní pro rozvoj venkova, kde se velmi často aktivně začleňují. (Poláková, 2018, s. 218). Avšak, venkovy nejsou stále moc atraktivní pro mladé lidi. Zvláště pokud mají vyšší vzdělání, tak čelí riziku, že nenajdou na venkově zaměstnání odpovídající jejich vzdělání a odcházejí do měst. Tudíž, jsou venkovské oblasti závislé na přistěhovalství, tj. migraci. Venkovy se

stávají závislý na externích pracovních silách, kteří zastanou náročnou pracovní sílu v souvislosti s chovem zvířat, balením masa, výrobou mléčných výrobků atd. Místní obyvatelé tak mohou zastávat méně náročnou a lépe placenou práci. Externí pracovníci jsou levnější pracovní síla, pod nízkou právní ochranou. Nejčastěji to bývají muži, kteří jsou odloučeni od svých rodin a posílají jim část své mzdy. Tím rozvíjí i své domácí komunity. (Golding a Curtis et al. in: Green, 2013, s. 94-100) Tito pracovníci často čelí problémům týkající se xenofobie. (Gouveia et al., 2005. in: Green, 2013, s. 98)

Vyřešit problém lidských zdrojů napomáhá též „regionalismus“. Městské a venkovské oblasti jsou mezi sebou propojeny, spolupracují spolu, nebo se podporují. Například, regionální dopravní systém, který napomáhá k vytváření nových pracovních příležitostí. Dále jsou propojeny v případě územního plánování, nebo sdílejí své daně.

Hlavní problém autoři Green, Zinda a kolektiv (in: Green, 2013, s. 16) spatřují na straně státu v přerozdělování finančních zdrojů jednotlivým územím. Přerozdělování se řídí počtem obyvatel nebo počtem pracovních míst. Tento systém má tendenci vytvářet konkurenční prostředí mezi obci.

2.2 Infrastruktura

Mezi hlavní problémy patří infrastruktura. Infrastruktura je pro rozvoj venkova klíčová. Pod pojmem infrastruktura si lze představit silnice, železnice, elektřinu, vodu, plyn, telekomunikace, nemocnice, školy, zdravotní služby i zavlažování. Dobrou infrastrukturou by došlo k propojení jednotlivých odvětví, prostoru venkova s městy, vedla by k lepšímu a snadnějšímu životu. V rámci industrializace byl rozvoj infrastruktury velmi důležitý. Vystavění a přístup, k železnicím bylo pro budoucnost venkovského prostoru rozhodující. (Pain a Hansen, 2019, s. 145)

2.2.1 Dopravní infrastruktura

Dopravní infrastruktura též souvisí s migrací a s celkovou mobilitou obyvatel. Dostupnost dopravy je pro dnešní dobu důležitá a pro rozvoj venkovského prostoru rozhodně. Většina obyvatel venkova dojíždí z venkovských oblastí za prací do měst. Naopak, venkovské oblasti s dobrou dostupností dopravní infrastruktury (dálnice, silnice, veřejná hromadná doprava) a nižšími náklady na bydlení jsou velmi atraktivní pro městské obyvatele.

Z hlediska dobré infrastruktury veřejné dopravy je nutné zvážit frekvenci, která bývá v odlehlejších částech venkova velmi nízká. Proto, bývá častým problémem dostupnost do okolních obcí či měst.

Dále je nutné zvážit výstavbu dálnic. U výstavby dálnic se předpokládá, že usnadní lidem cestování, otevře nové pracovní příležitosti a ušetří čas. Avšak, lze na danou možnost nahlížet z pozitivních i negativních stránek. Pozitivní stránkou dálnice je snížení znečištění a hluku, nicméně negativní stránkou je dopad na finanční zdroje čerpacích stanic či maloobchodních řetězců v obcích, kolem kterých je dálniční obchvat vystavěn.

2.2.2 Infrastruktura informačních a komunikačních technologií

Dále též IKT se začala prohlubovat se vznikem 4. průmyslové revoluce, které je úzce spojováno se čtvrtou průmyslovou revolucí a má pouze technologickou nebo průmyslovou podobu neboli internet věcí. V tomto smyslu se můžeme setkat i s termínem „smart“ (smartphone, smart development, smart city). IKT mají silný dopad na území. Výše zmíněná propast mezi městy a venkovem je, že města vykazují vyšší HDP. To je zapříčiněno tím, že tam funguje širokopásmové připojení zejména vysokorychlostní internet. Má se za to, že infrastruktura IKT bude rozhodující v budoucím rozvoji odlehlejších venkovů. Otevrou se nové možnosti jako je internetové bankovníctví, elektronické platby, elektronické obchody a další. Evropská komise tuto problematiku též řeší a zavedla tzv. digitální regiony. (Pělucha a Kasabov, 2020, s. 40-44)

Konektivitu a širokopásmové připojení jako nedílnou součást globalizace rozebírali i Pain a Hansen (2019, s. 148-150) ve své knize. Přístup k internetu je příležitost vytvořit si kontakty a komunikovat bez fyzické přítomnosti. Jestliže existuje širokopásmové připojení mohou si lidé sdílet informace z různých koutů světa.

Dále lze internetu použít jako prostředek pro soukromé a veřejné služby. Obyvatelé evropských zemí mají možnost využít digitální služby, pokud jsou služby z jakýkoliv důvodů zavřené. Díky podpoře z Programu rozvoje venkova EU probíhá tisíce místních projektů na venkovech. Budují širokopásmové připojení, udržují v provozu malé obchody na vesnicích apod.

IKT jako velmi důležitý aspekt rozvoje venkova zdůrazňuje Kaimal (2014, s. 4) ve své knize a uvádí, že IKT je důležitá pro posílení jednotlivých podnikatelských vazeb, komunikací a rozvoj ekonomických aktivit ve venkovských oblastí

Dále Johnson (Johnson et al. in: Green, 2013, s. 46) zmiňuje problémy spojené s nástupem 4. průmyslové revoluce, kterými jsou deficit širokopásmového připojení na venkovských oblastech, telemedicína a distanční vzdělávání. IKT představuje určité příležitosti, ale i hrozby, jako jsou například dovednosti (umění internet používat).

V době vypuknutí pandemie onemocnění SARS-CoV-2 (COVID-19) informační a komunikační technologie začaly být důležitější a nejvyužívanější, z důvodu uzavření „kamenných“ prodejních jednotek maloobchodní sítě, které musely být z důvodu nebezpečí šíření nákazy uzavřeny. Díky technologiím IKT mohly být některé takové služby a obchody stále v provozu prostřednictvím přechodu na jiné formy prodeje, kterým se stalo eCommerce.

2.3 Zemědělství

Politika rozvoje venkova je většinou přirovnávaná k zemědělství, a též s ním úzce souvisí. V historii se značná část obyvatel zabývala zemědělství. Pokud šlo o mimoprodukční aktivity, tak ty umožňovaly služby a trhy pro farmy. Postupem času zemědělství začalo silně upadat na ekonomickém významu. V dnešní době zemědělství, které zahrnuje lesnictví, rybolov, těžbu dřeva reprezentuje pouze nízký podíl HDP a zaměstnává minimum dostupných pracovních sil. Už neplatí, že dobrá zemědělská politika se rovná dobré politice rozvoje venkova. (Johnson et al. in: Green, 2013, s. 45)

Nicméně, je zemědělství nadále považováno jako nástroj pro snižování chudoby, zejména v periferních oblastech České republiky, ekonomického růstu, a hlavně zajišťování potravin. (Pain a Hansen, 2019, s. 78)

V literatuře se často používá pojem „multifunkční zemědělství“ a diverzifikace. Zemědělci čelí mnoha rizikům spojených s výrobou, prodejem a financováním. Diverzifikace farem obsahuje činnosti jako je agroturistika, ochrana přírody, multifunkční zemědělství (mimo produkční aktivity). Jestliže se zaměříme na venkovský prostor z pohledu zemědělského sektoru, je daleko jednodušší stanovit cíle, které pomohou k lepší produkci v zemědělství. (Pělucha a Kasabov, 2020, s. 60-61, 192)

Též Politika rozvoje venkova EU se odrážela od termínu „multifunkční zemědělství“, ve spojitosti s produkcí potravin, krmiv a význam ekosystémů v zemědělství, díky různým výzkumům i teoriím. (Poláková, 2018, s. 13)

Autoři Lobao, Sharp a kolektiv (in: Green, 2013, s. 16) uvádí jako další přístup alternativní zemědělství. Je to systém, který se skládá z menších nebo středních farem a zaměřuje se na místní trhy. Menší farmy mohou nabídnout kvalitní produkty, budou mít lepší přístup ke spotřebitelům a komunitám. Střední zemědělské podniky jsou příliš velké na to, aby celou výrobu zaměřovaly pouze na spotřebitele, a naopak moc malé na to, aby mohly být konkurenceschopné na trzích. Proto, se mohou účastnit hodnotového řetězce.

Hodnotový řetězec je strategie, kdy si zemědělské podniky přestanou konkurovat, začnou vzájemně spolupracovat na odbytu zemědělské produkce a rovnoměrně si rozdělovat zisky. Po analýze alternativního zemědělství bylo zjištěno, že nabízí spoustu výhod spojené se sociálně-ekonomickým blahobytem, kterými je snižování nerovnosti, rozvoj mimoprodukčních podniků a další. Tento přístup se praktikuje v regionu šesti států Nové Anglie, která se nachází na severovýchodě Spojených Států. Je třeba ale zdůraznit, že je ještě mnoho spekulací ohledně alternativního zemědělství, a záleží na posuzování krátkodobých i dlouhodobých dopadů.

V ČR převládá v zemědělství významně rostlinná produkce. Hodnota živočišné produkce naopak klesá z důvodu přechodu na zdravější stravování (vegetariánství, veganství apod.). Za rok 2020 HDP činí 49,9 mld. Kč ze zemědělství, a tím došlo k meziročnímu zvýšení o 9,5 %. Určitý vliv na zlepšení zemědělství a zvýšení jejich produkce má vyplácení podpor. Dotace činily 32,8 mld. Kč. (Český statistický úřad, © 2021).

Celkový podíl zemědělství v ČR na HDP je pouze 3 %. Téměř 92 % zemědělské půdy v ČR je ve soukromém vlastnictví. Česká republika je charakterizována též velkým počtem středních zemědělských podniků (aspoň 50 hektarů půdy), které obhospodařují téměř 90 % půdy. Malé zemědělské podniky zůstávají v pozadí. V roce 2016 celkový počet zaměstnaných osob v zemědělství byly necelé 3 % v poměru ke všem výdělečně činným osobám. (Analýza zemědělství, 2019)

2.4 Řešení a přístupy rozvojových problémů venkova

Podle Green a Zinda (in: Green, 2013, s. 9,18) jsou nejúspěšnější ty strategie rozvoje venkova, které se zaměřují na budování veřejných politik a podporu komunit, zdárným příkladem je program LEADER. Projekty vycházející z komunitně vedeného místního rozvoje, jsou tržně zaměřeny a využívají státních podpor.

Rumpel a kolektiv (2011, s. 28-29) ve své knize uvádí komunitně vedený místní rozvoj jako krok správným směrem. Avšak, konkrétně program LEADER je kritizován za to, že sice nechá vybrat místní aktéry projekt, ale na základě svých kritérií a finančních alokací vymezených Evropskou unií. Tudiž, lze tvrdit, že rozhodnutí není zcela na místních aktérech rozvoje venkova.

Za velký problém jsou však považovány velké projekty a rozvojová schémata pro venkovské oblasti, které nejsou schopny brát v úvahu různorodost souvislostí mezi místními podmínkami venkovů a cílů politiky. Zkrátka jsou příliš odlehlé od každodenního života. (Pain a Hansen, 2019, s. 264)

Proto, koncepty rozvoje venkova nemusí být použitelné pro všechny typy venkovů. V současné době, je politika rozvoje venkova více zaměřená na regionální úroveň, protože na této úrovni jsou lépe a snadněji dostupná data, které mohou hodnotit dopady politiky venkova, a dalších odvětví politik EU (většinou na úrovni HDP). Zaměření na regiony NUTS 2 s HDP na obyvatele pod 75 % průměru EU není příliš specifické a účelné. NUTS 2 nebo NUTS 3 jsou velmi vzdálené od venkovského prostoru a nelze, aby hodnotily dopady rozvoje venkova. Pro přesnější data by bylo lepší zvolit LAU I nebo LAU II, které mají blíže k místní úrovni. Avšak, data na místních úrovních jsou stále nedostupná, proto je třeba vymyslet strategii, která by umožnila sběr dat a lepší informovanost mezi orgány veřejné správy. Data jsou základem pro hodnocení dopadů politik. Přesnější data nám nabídnou přesnější hodnocení a určení toho, zda strategie či programy splňují svůj účel a cíle. Zejména, pokud máme snahu o „rozvoj“ venkova nejen na základě HDP, ale i sociálně-ekonomických vazeb. HDP neodhalí kvalitu života jako je zaměstnanost nebo dostupnost dopravy, veřejných služeb ani životní prostředí. (Pěluha a Kasabov, 2020, s. 81,181-204)

2.4.1 Příklady dobré praxe v Německu a Finsku

Ve své knize Kull (2016, s. 62-157) porovnává na základě empirické analýzy systému LEADER dvě země Evropské unie – Německo a Finsko.

Finsko se vyznačuje velmi rozšířenou sítí MAS, která pokrývá téměř všechny obce Finska (419 obcí z 444) a též vzájemnou spoluprací mezi jednotlivými MAS (výměna know-how) soukromými subjekty, místními obyvateli a veřejnou správou. Finsko pojalo komunitně vedený místní rozvoj jako základ pro rozvoj venkova.

Z hlediska institucionalizace provádění strukturálních fondů EU si MAS Finska vytvořily samotný nezávislý orgán – regionální rady.

Naopak Německo má rozděleny jednotlivé programy podle spolkových zemí, tudíž mají 13 programů, který si jednotlivé orgány spolkových zemí řídí samy, a jeden národní.

Finské MAS kladou velkou důležitost místním aktérům, a též zaujímají větší část pracovníků. Pokud má někdo zájem být členem MAS, může se jednoduše připojit přes internet. Naopak MAS Německa si myslí, že aktéři veřejné správy jsou důležitější pro tento systém a zaujímají většinu vedoucích pozic a členství je omezeno.

Avšak, byly zjištěny problémy, které jsou v obou zemích stejné. Konkrétně se jedná o zájem místních aktérů se zapojit do MAS a spolupráce MAS s řídicími orgány.

Zájem místních aktérů se zapojit do MAS nejsou moc velké. Dost často se stává, že spousta z nich neví, že MAS pochází z Evropské unie. To znamená, že v obou zemí je nejvíce kritizována informační politika, a to z hlediska nedostatku času a finančních zdrojů na novou pracovní sílu, která by se touto problematikou zabývala.

Dalším problémem je spolupráce MAS s řídicími orgány. Skrze obtížnou a náročnou administrativu dochází ke zpoždění vyřízení žádostí. Nicméně, je třeba zmínit určité zvýhodňování jednotlivých MAS, které mají více zkušeností v podávání žádostí, lepší vzdělání. Program LEADER dává svobodu místním aktérům, avšak řídicí orgány mají stále rozhodující slovo.

I přes určité problémy, ze kterých je třeba se poučit, Finsko mezi jednotlivými členskými státy vystupuje jako vzor a příklad dobré praxe pro komunitně vedený místní rozvoj LEADER.

3 SPOLEČNÁ ZEMĚDĚLSKÁ POLITIKA EVROPSKÉ UNIE

Společná zemědělská politika je nejstarší politikou Evropské unie. V minulosti nejvíce finančních prostředků šlo především do této politiky. Má své cíle a nástroje, díky kterým se snaží budovat stále lepší udržitelné zemědělství šetrné k životnímu prostředí a rozvoj venkovských oblastí.

3.1 Politika rozvoje venkova

Politika rozvoje venkova usiluje prostřednictvím politických zásahů, pravidel a principů o zachování venkovských regionů a charakteristik typických pro venkovské oblasti. Směřuje k vyvážení čtyř rozměrů, které mají ekonomický, environmentální, společenský a vědecko-institucionální charakter. Rozvoj venkova se v minulosti objevil jako strategie v Agendě 2000, která představovala existující výzvy dnešního evropského zemědělství. Zemědělská produkce byla úzce spojována s vyváženým rozvojem venkova. (Poláková, 2018, s. 12)

Proto, se politika rozvoje venkova stala druhým pilířem Společné zemědělské politiky. Má za cíl posilovat a doplňovat SZP v podobě podpory environmentální, příjmů, ekonomiky a udržitelného rozvoje venkovských oblastí. (European union, © 1995-2021)

Díky politice rozvoje venkova byly poskytnuty různé podpory v souvislosti se zemědělstvím, tj. lidské zdroje (mladí zemědělci), investice do zemědělských podniků, méně příznivé oblasti (Less Favoured Areas, LFA) a ekologická (agro-environmentální) podpora. (Poláková, 2018, s. 15)

Dále zahrnuje a vyplácí podpory na oblasti týkající se lesnictví (udržitelné hospodaření lesů), biozemědělství (podpora farmářů při přechodu nebo zachování ekologického zemědělství), platba podle Natura 2000 (ochrana ohrožených a vzácných druhů ptáků a některých přírodních stanovišť, která následně spadá pod zvláštní typ ochrany) a rámcovou směrnici o vodě (konsolidace vodohospodářské politiky EU), oblasti čelící přírodním omezením, zlepšování konkurenceschopnosti (režim jakosti pro zemědělské produkty a potraviny), sociální začlenění (základní služby a obnova vesnic – kultura, infrastruktura konkrétně i širokopásmová), Food chain (obnovení zemědělství v oblastech poškozených přírodními katastrofami či událostmi), LEADER a další. (McMahon, 2019, s. 77-102)

Existují i kritické pohledy na to, jak EU provádí politiku rozvoje venkova. Vznikají rozpory, které vycházejí z nepochopení Evropské unie základnímu principu rozvoje venkova, a spíše dává přednost tlaku na neproduktivitu. Pojem „neo-produktivistické“ zemědělství a

změny v něm se méně věnují celkovému rozvoji venkova a výzvám spojených s přístupem digitální éry. (Pělucha a Kasabov, 2020, s. 16)

Baráková ve své knize též uvádí, kritiku na politiku rozvoje venkova EU. SZP usilovala o vytvoření druhého pilíře Programu rozvoje venkova, jeho samostatnější působení a zaměření se na venkovské oblasti. Nicméně, se z větší části jedná o opětovnou podporu zemědělské produkce než o sociální vztahy mezi samotnými obyvateli, naslouchání jejím potřebám, hospodářský růst mimo zemědělský sektor. (Baráková, 2010, s. 42)

3.1.1 LEADER (komunitně vedený místní rozvoj)

LEADER je postoj „zdola nahoru“ a je součástí Společné zemědělské politiky konkrétně součástí druhého pilíře Programu rozvoje venkova. Dochází ke spojení venkovských podniků, zemědělců, veřejných orgánů, místních obyvatel a organizací do tzv. MAS (místní akční skupiny). Usiluje o posílení vztahů v místních komunitách, sdílí znalosti mezi jednotlivými MAS, buď na úrovni národní, nebo na celoevropské úrovni.

V rámci programu LEADER spolupracuje Evropská síť pro rozvoj venkova (ENRD), která vystupuje spíše jako centrum informací, jak Program rozvoje venkova funguje. Účastníky jsou MAS, platební agentury pro program rozvoje venkova, zemědělské poradenské služby, národní venkovské sítě. Mají jeden společný cíl: zapojit všechny, kteří se zajímají o rozvoj venkovských oblastí. Témata řešená v rámci ENRD jsou: konkurenceschopnost, životní prostředí a sociální oblasti. (McMahon, 2019, s. 112)

Přístup LEADER existuje 30 let. Byl přijatý Evropským fondem pro regionální rozvoj (ERDF), Evropským sociálním fondem (ESF) a Evropským námořním a rybářským fondem (EMFF) a Komunitní místní rozvoj (CLLD), neboli MAS. LEADER spolu s CLLD vedou několik tisíc projektů, které jsou zaměřeny na kulturní, ekonomické, sociální a ochranu životního prostředí v evropských venkovech. (European Union, © 1995-2021)

Účast místních aktérů z venkovských komunit na politice rozvoje venkova považovala Evropská unie jako dobrý krok vpřed pro období 1991-1994, které bylo označeno jako experimentální fáze LEADER I. Na dané období bylo vyčleněno 10 % ze strukturálních fondů, přibližně 400 mil. EUR.

Poté nastala fáze LEADER II (1995-1999). Došlo k začlenění MAS a k lepší spolupráci s nimi. Tenkrát MAS pokrývaly téměř 50 % evropského venkova. Na LEADER II bylo vyčleněno z fondů přibližně 2 mld. EUR.

Následoval LEADER + (2000-2006), který se stal částí strategie. Za cíl měl podporovat soudržnost EU a zlepšit životní podmínky na venkovských oblastech a udržitelný rozvoj. Na LEADER + bylo vyčleněno 5 mld. EUR. Postupně se částky na financování strategie zvyšovaly.

Po ukončení strategického období 2000-2006 nastalo nové a LEADER + pokračuje jako LEADER.

Tento nástroj je opravdu velmi významný pro podporu rozvoje venkovského prostoru. Finance, které poskytla Evropská unie díky LEADER pomohly přeuspořádat místní ekonomiku, vytvořit nová pracovní místa, zlepšit životní podmínky pro místní obyvatele. (Kull, 2016, s. 53-61)

Hlavní záležitostí LEADER je místně vedený rozvoj, který spojuje podnikatelské a veřejné sektory a občanskou společnost s využitím finančních podpor z Programu rozvoje venkova EU. (Pain a Hansen, 2019, s. 197)

Členem MAS se může stát téměř kdokoli. Oblast MAS zahrnuje počet obyvatel od 20 000 až 100 000. Plán pro místní rozvoj je stanoven na období 6 až 7 let dopředu. Podíl místních aktérů mimo veřejný sektor by měl činit 50 %. (Poláková, 2018, s. 215) MAS by měla podporovat místní občany, aby navrhovali projekty pro rozvoj venkovských oblastí, nebo charakterizovaly problémy, kterým oblasti čelí a více je do místní problematiky zapojovat. Jedním z cílů je zvyšovat povědomí místních lidí o MAS a nástrojů LEADER. (Wade a Rinne, 2008, s. 12)

3.2 Společná zemědělská politika

Hlouběji v historii bylo hlavním důvodem vzniku Společné zemědělské politiky zajištění potravin a větší soběstačnost pro západní Evropu, která se vzpamatovávala po 2. světové válce s těmito nedostatky. Začala se rozvíjet podepsáním Římských smluv z roku 1958. Šlo o schopnost zemědělství jednotlivých členských států se navzájem doplňovat, díky své rozmanitosti. (Baráková, 2010, s. 14-15)

Důvody, které vyžadovaly zásahy Společné zemědělské politiky do zemědělství byly:

- proměnlivost počasí – z hlediska počasí je pro zemědělství rizikové sucho, přízemní mrazíky, povodně, větrná eroze, krupobití, přívalové deště, a je třeba se těmito problémy zabývat, např. prostřednictvím kompenzačních plateb zemědělcům, které jim částečně zahradí trvalé příjmy bez ohledu na produkci,

- produktivita zemědělců – má rostoucí charakter, ale bohužel je velmi na nízké úrovni než ostatní ekonomické odvětví. Produktivita se odráží na stálých příjmech zemědělců,
- nedokonalá konkurence – značná část zemědělských produktů v České republice je prodávána velkoobchodním řetězcům. Tento trend zapříčiňuje nízkou nákupní cenu, která ohrožuje menší zemědělce, kteří prodávají na běžných zemědělských trzích
- životní prostředí – v minulosti rychle rostoucí zemědělství škodilo životnímu prostředí. Proto, SZP klade důraz na ekologické zemědělství a erozi půdy. V ČR se neohleduplné zemědělství na životní prostředí odrazilo v době záplav, z důvodu rozšířené orné půdy, která nepojme tolik vody, jako trvale travní porosty.

(Baráková, 2010, s. 23)

Společná zemědělská politika má takové cíle, které mají snížit obavy spotřebitelů o samotné zemědělství EU tím, že bude prosazován hlavně multifunkční přístup. Řídí se takovými právními nástroji, které zahrnují nařízení o přímých platbách, rozvoje venkova, financemi a společnou organizací trhu. (McMahon, 2019, s. 36-37). Má své principy, kterými se řídí a kterých chce dosáhnout a tj. jednotnost trhu, preference společenství (preferován produktů z členských států) a finanční solidarita (náklady SZP jsou financovány všemi členskými státy). (Baráková, 2010, s. 19-20)

V rámci SZP jsou uplatňovány následující nástroje:

- podpora příjmů – ve formě přímých plateb, které jsou částečně trvalým příjmem zemědělců a pomáhají v případě špatné úrody, poskytuje též podpory zemědělcům, kteří se snaží o hospodaření šetrné k životnímu prostředí, nebo poskytují péči o krajinu, např. jejich část zemědělské půdy vyhradí jako chráněnou oblast pro ohrožené ptactvo a živočichy,
- tržní opatření – ochrana před nadměrnou produkcí prostřednictvím kvót na určité zemědělské produkty, poklesu cen pomocí cel a před zdravotní závadností potravin a zemědělských výrobků (už od 80. let známá kauza nemoci „šílených krav“ neboli BSE, která se nacházela v hovězím mase a rozšiřovala se po Evropě, požití masa způsobovalo nebezpečné onemocnění mozku) (AGRI ČR+, 2017),
- opatření pro rozvoj venkova – cílem je se zaměřit a řešit pomocí jednotlivých programů na Evropské ale též na státní úrovni jednotlivé problémy venkovského

prostoru, tj. nedostatek pracovních míst, lidských zdrojů, infrastruktura, zemědělství aj.

(Evropská unie, © 1995-2021)

Společná zemědělská politika prošla celou řadou reforem a každou reformou se posunula na lepší úroveň zemědělské politiky. Šlo například o Mansholtův plán z roku 1958, MacSharryho reforma 1992 (dohoda o clech a společného obchodu), Agenda 2000 (vznikla především z důvodu vstupu dalších států do Evropské unie v roce 2004, byl vytvořen druhý pilíř SZP – rozvoj venkova a kladl se důraz na udržitelné zemědělství šetrné k životnímu prostředí), reforma Franze Fischlera – Mid-Term Review (v platnosti až od roku 2005, preparace pro nové členské státy a díky tomu na velké množství nových zemědělců, kterým měl být nápomocný program SAPARD – využívání dotací nebo SAPS – jednotná platba na plochu, která se týkala pouze členských států), 2007 Health Check (lehce upravuje a soustřeďuje reformu Franze Fischlera na současný stav a nové problémy) (Baráková, 2010, s. 40-47), reforma z roku 2013 (platná na programové období 2014-2020, do této doby nedokončená, kladl se hlavně důraz na adaptaci regulace rozpočtového, hospodářského, institucionálního vývoje, celosvětový a sjednocený přístup SZP, ochrana životního prostředí) (Massot, © 2021)

3.3 Financování Společné zemědělské politiky

Společná zemědělská politika má na financování dva hlavní fondy, které patří do rozpočtu EU:

- Evropský zemědělský záruční fond – finanční prostředky jsou poskytovány na podporu zemědělských trhů a na přímé platby zemědělcům v rámci SZP, i příspěvek pro zemědělské produkty ve třetích zemích.
- Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova – finanční příspěvky jsou poskytovány na rozvoj venkova

Příjmy SZP původně tvořily příspěvky členských států. Výše příspěvku závisela na HDP každé země, tudíž velmi ekonomicky silný stát platil větší částku než jiné členské státy, které měly HDP nižší. Postupně se tyto příspěvky snižují, protože si EU dokázala získávat finance z vlastních zdrojů (cla na zboží z nečlenských států, část DPH, které se vybírá ve členských státech, jednotná finanční částka z hrubého národního důchodu členských států, dávky ze zemědělských produktů). (Baráková, 2010, s. 64-66)

Výdaje a příjmy obou fondů jsou řízeny společně v rámci EU a členských států (McMahon, 2019, s. 119) Výdaje EU jsou vynakládány na zemědělství, administrativu, pomoc při vstupu nových členských států, strukturální operace, různé kompenzační příspěvky aj. Nejvíce výdajů putuje do zemědělství. (Baráková, 2010, s. 66)

Všechny členské státy byly nuceny přistoupit k tzv. dohodě o partnerství na programové období 2013-2020. Dohoda určila vzájemnou provázanost všech strukturálních fondů Evropské unie. To znamená, že finance na určitou oblast rozvoje venkova by se mohly doplnit z jiných částí strukturálních fondů (Evropského námořního a rybářského fondu nebo z Evropského fondu pro regionální rozvoj). (McMahon, 2019, s. 76)

Rozpočet SZP je realizován v rámci „sdíleného řízení“ mezi Evropskou Komisí a členskými státy EU. Do „sdíleného řízení“ spadá 99 % celkového rozpočtu SZP. To znamená, že za určitou část jsou členské státy zodpovědní a musí dohlížet na řízení a kontrolu plateb. Zbylé 1 % z rozpočtu je v tzv. přímém řízení, které má na starosti samotná Evropská komise na správní činnosti apod. (European Union, © 1995-2021)

V roce 2020 Česká republika odvedla do rozpočtu EU 60,2 mld. Kč, ale zároveň čerpala z celkového rozpočtu EU, který se dělí na finanční prostředky z jednotlivých fondů, 145,9 mld. Kč. Tudíž vznikla čistá pozice ČR 85, 7 mld. Kč a lze konstatovat, že přijímá více finančních prostředků z EU, než odvádí. (Žurovec, 2021)

3.3.1 Evropský zemědělský záruční fond

Evropský zemědělský záruční fond zkratkou (EZZF) financuje tzv. „první pilíř“ SZP. Hlavním cílem fondu je financování dotačních příjmů pro zemědělce. Dotační příjmy zahrnují též platbu na udržitelné zemědělství, a podporu mladých zemědělců. Dále financují tržní opatření se záměrem podpořit stabilitu zemědělských trhů, soukromého skladování, a odvětvových podpor – zelenina, mléko, ovoce, chmel a víno.

V roce 2019 byly výdaje pro dané oblasti cca 44 mld. EUR. Nejvíce výdajů spadá na základní příjmy pro zemědělce ve výši téměř 40 % celkového rozpočtu. Další výrazný výdaj kolem 30 % je na tzv. „zelené přímé platby“, které se týkají udržitelného zemědělství. (European Union, © 1995-2021)

Fond má jasně vymezenou částku, kterou nesmí překročit v rámci vytyčeného programového období. (McMahon, 2019, s. 123)

3.3.2 Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova neboli (EZFRV) poskytuje finanční příspěvek pro rozvoj venkovských oblastí a jejich cílům:

- konkurenceschopnost zemědělství,
- udržitelnost přírodních zdrojů a klimatu,
- územní a komunitní rozvoj a rozvoj ekonomiky ve venkovských oblastech.

Naplnění těchto cílů dochází v rámci národních a regionálních programů rozvoje venkova (PRV), které si vypracovávají členské státy samy, avšak musí být v souladu s cíli EU.

Finanční částka z EZFRV na programové období 2014-2020 pro PRV činila 100 mld. EUR.

Největší podíl byl vyplacen na konkurenceschopnost malých a středních podniků, ochranu životního prostředí, na přizpůsobení se změně klimatu a prevenci rizik.

Lze umožnit příspěvek venkovským podnikům a jednotlivým projektům ve formě půjčky, kapitálu nebo záruky.

Tento fond spadá do evropských strukturálních investičních fondů (ESIF), to znamená že patří k ostatním strukturálním fondům EU, mají jednotné postupové dokumenty a též hodnotící prostředí. (Bydžovská, 2018). Poskytují celistvé investice pro udržitelný hospodářský rozvoj EU. Po roce 2022 bude Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova vyloučen z ESIF a bude spadat do strategických plánů Společné zemědělské politiky. (European Union, © 1995-2021)

3.3.3 Evropský námořní a rybářský fond

Evropský námořní a rybářský fond (ENRF) je členem strukturálních investičních fondů (ESIF) jako EZFRV. Tento fond se též podílí na společné investici pro udržitelný hospodářský rozvoj, a je jeden z pěti fondů (ESIF). ENRF spadá pod Společnou rybářskou politiku Evropské Unie, která úzce souvisí se Společnou zemědělskou politikou. Fond nabízí pomoc rybářům s přechodem na udržitelný rybolov, vydává peněžní prostředky na projekty týkající různorodosti ekonomik a zlepšování života lidí žijících na pobřežních oblastech. (Evropská unie, © 1995-2021)

3.4 Program rozvoje venkova za jednotlivé období

Podpory rozvoje venkova jsou prováděny na období sedmi let. Zodpovědnost a poskytování podpor se rozděluje mezi nadnárodní (EU) a národní instituce (příslušný stát). Pro legislativní proces nadnárodní instituce je Rada ministrů, Evropská komise a Evropský parlament. Jejich činnostmi jsou monitorování, hodnocení podpor rozvoje venkova nebo zemědělských dotací a řízení rozpočtu. Na legislativním procesu se dále podílí Neziskové nevládní organizace pro ochranu životního prostředí.

V národním měřítku jsou to ministerstva, v ČR konkrétně Ministerstvo zemědělství, které má na starosti následující činnosti: dohlížení na dodržování principů GAEC/DZES, registr zemědělských půdních bloků, výměru základních plateb zemědělcům, kontrolu a hodnocení celkové podpory rozvoje venkova. (Poláková, 2018, s. 18)

Česká republika připravuje Plán rozvoje venkova pro dané období podle jednotlivých prioritních os, které jsou dány Programem rozvoje venkova. Finance z evropského rozpočtu mohou pokrýt náklady od 75–100 % na podporu venkovských oblastí. Na národním rozpočtu je financovat zbývající část nákladů. V některých případech může být požadováno i spolufinancování podnikatelských subjektů. (Poláková, 2018, s. 58)

3.4.1 Program rozvoje venkova za období 2007-2013

Program rozvoje venkova na období 2007–2013 ČR měl následující prioritní osy:

- Osa I – Zlepšení konkurenceschopnosti – opatření: modernizace farem, přidávání hodnoty produktů
- Osa II – Ochrana životního prostředí, obnova a zlepšení agrosystémů – opatření: podpora LFA, Ekologické opatření, Ekologické zemědělství, „neproduktivní“ investice
- Osa III – Zlepšení odolnosti venkovských sídel – opatření: diverzifikace mimoprodukčních činností, zakládání a rozvoj mikro-podniků
- Osa IV – LEADER

(Poláková, 2018, s. 59)

Tento program byl financován z EZFRV. Samotný rozvoj venkova podle prioritních os byl řešen až na ose III, kde bylo přiděleno necelých 17 % financí z celého Programu rozvoje venkova a na ose IV LEADER pouze 5 %. (Baráková, 2010, s. 103) Nejvíce finančních

prostředků bylo určeno na osu II a poté na osu I. (Fojtíková a Lebiezlik, 2008) Shrnutím je, že na rozvoj venkova z pohledu zvyšování ekonomických činností mimo zemědělský sektor (pracovní místa, nezaměstnanost) a posílení sociálně-ekonomických vztahů obyvatel bylo vynaloženo pouze 22 % finančních zdrojů z Programu rozvoje venkova.

V souladu se shrnutím lze připomenout kritické pohledy autorů na politiku rozvoje venkova EU. Společná zemědělská politika sice vytvořila druhý pilíř Program rozvoje venkova s očekáváním, že bude více zaměřen na venkovské oblasti mimoprodukčních funkcí, avšak stále upřednostňuje činnosti spojené se zemědělstvím.

3.4.2 Program rozvoje venkova za období 2014-2020

Finanční prostředky na celkovou SZP pomalu ubývají. Na programové období 2014-2020 bylo vyčleněno 38 % z celkového rozpočtu Evropské unie. Konkrétně na Program rozvoje venkova bylo vyčleněno 9 % financí z celkového rozpočtu EU. (Bydžovská, 2018)

Finanční alokace pro PRV v ČR je 62 mld. Kč z rozpočtu Evropské unie a 34 mld. Kč z národního rozpočtu. Od předchozího programového období se moc nezměnilo, osy zůstaly stejné, avšak nynější programové období slibuje větší pozornost na rozvoj venkova a mimoprodukční funkce. Hlavní cíle PRV se stále týkají zemědělství – zkvalitnění ekosystémů, využití novodobých trendů v zemědělství a podpora mladých farmářů. Další cíle se týkají rozvoje venkovských oblastí pomocí podpory různorodosti ekonomických aktivit, nových pracovních příležitostí, podpory a větších důrazů na metodu LEADER a pro zlepšení životní úrovně obyvatel žijících na venkově.

S ohledem na předpokládanou alokaci, lze konstatovat, že téměř 60 % finančních zdrojů patří ochraně životního prostředí, 20 % konkurenceschopnosti zemědělských podniků, 11 % zpracování zemědělských produktů a dobrým životním podmínkám zvířat, 7,3 % podpoře hospodářského rozvoje venkova a ostatním, tj. technická pomoc, účinné využívání zdrojů, které mají zanedbatelnou procentuální část. (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013)

3.4.3 Legislativní návrhy cílů SZP v období 2021-2027

Největším úspěchem SZP po roce 2020 bude nejzásadnější srozumitelnost a lepší kvalita strategických plánů. Výbor evropského parlamentu pro zemědělství a rozvoj venkova zdůraznil nevyhnutelnost reformy Společné zemědělské politiky. Též zmínil, že by SZP měla odklonit od necílených a nepřímých dotací (platby na plochu), a spíše se zaměřit na veřejné statky, pracovní místa, čistý vzduch, vodu, biologickou rozmanitost apod.

Též byla zmíněna důležitost subsidiarity, která by více zahrnovala do strategických plánů členské státy, tj. jednoduchost a flexibilita pro členské státy, které znají své regionální odlišnosti, a více by je zohlednily ve strategiích. Avšak, s ohledem na dodržování rovných podmínek s ostatními státy.

Dále je nutné řešit nastávající problémy s odchodem Spojeného království. V rozpočtu SZP nastane mezera přibližně 3 mld. EUR. Proto, Evropská komise navrhla snížení výdajů SPZ. Rozpočet by se musel snížit téměř o 11 %. Se snížením rozpočtu nesouhlasí nejen Evropská unie, ale též členské státy. (McMahon, 2019, s. 216-242)

Avšak, aktuálním a nejnutnějším tématem k řešení je produkce a změna klimatu. Zemědělská produkce se bude muset neustále zvyšovat, z důvodu neustálého přibývání obyvatelstva, a též musí být co nejšetrnější k životnímu prostředí. Společná zemědělská politika si vytýčila devět cílů, tj. kvalita potravin (bez chemických hnojiv, pesticidů, lepší podmínky pro chované zvířata), zaměstnanost a hospodářský růst, biologická rozmanitost, generační obměny (podpora mladých zemědělců), udržitelné využívání přírodních zdrojů, prevence proti změně klimatu, rovnováha v potravinovém řetězci, konkurenceschopnost a příjmy zabezpečující životní standard. (Bydžovská, 2018)

Celková finanční alokace, která byla vymezena na SZP, a bude následně rozdělena mezi dva fondy, bude činit 386,6 mld. EUR na programové období 2021-2027. (European Union, © 1995-2021)

4 NÁSTROJE SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY EVROPSKÉ UNIE A JEJICH IMPLEMENTACE V ČESKÉ REPUBLICE

České zemědělství po roce 1945 prošlo celou řadou změn.

Je třeba zmínit hromadný odsun Němců ze Sudet, které se nacházely především v periferních oblastech ČR v období 1946-1947. Tento odsun, který se týkal přibližně 3,5 mil obyvatel, měl za následek velký propad zemědělství, průmyslu a dlouhodobý úbytek počtu obyvatel. Dokonce po příchodu původních obyvatel problémy stále přetrvávaly, a spousta venkovních sídel zaniklo. (Perlín, 2010)

Po období kolektivizace 1949 byla všechna zemědělská půda znárodněna. Na trhu působily pouze zemědělská družstva nebo státní statky, které byly podporovány státem prostřednictvím dotací. V roce 1989 došlo k privatizaci půdy a začalo fungovat soukromé zemědělství. V 90 letech 20. století prošlo zemědělství třemi fázemi, které měly velmi negativní dopad na zemědělskou produkci.

V letech 1990-1993, v první fázi, došlo ke zrušení dotací k potravinám, tudíž ceny potravin začaly růst. V důsledku zvýšení cen potravin zapříčinilo jejich nadbytek, a tím došlo ke snížení o 24 % zemědělské produkce, a téměř 50 % zemědělských subjektů ukončilo podnikání. Ve druhé fázi, v letech 1994-1995, bylo naměřené zpomalení nepříznivých důsledků z první fáze, avšak třetí fáze zaznamenala opětovně markantní úbytek zemědělské produkce a zemědělských subjektů.

V roce 2000 Ministerstvo zemědělství ČR vymezilo dvě přístupové etapy, které souvisely s přístupem České republiky (2004) do Evropské unie. První přístupová etapa se týkala revitalizace a platila do roku 2001. Před vstupem do mělo dojít ke zlepšení a stabilitě zemědělství. Další etapou byla adaptace a platila do roku 2003. V etapě adaptace české zemědělství vynaložilo značné úsilí, aby se rychle a efektivně přizpůsobilo společnému trhu EU, a naučilo se využívat různé podpory, které SZP nabízela. (Baráková, 2010, s. 87-89)

EU měla tři programy pro pomoc ČR před vstupem mezi ostatní členské státy – Phare (pomoc s přechodem na tržní hospodářství), ISPA (investiční projekty – infrastruktura dopravy a životního prostředí) a nejdůležitější program pro zemědělství a rozvoj venkova byl SAPARD (možnost dotací pro farmáře a různé investice do modernizace zemědělství). Program SAPARD měl velmi podobné cíle jako má nynější Program rozvoje venkova (konkurence schopnost, udržitelný rozvoj venkova). (Baráková, 2010, s. 93-94)

Při vstupu do Evropské unie si ČR musela určit tzv. Platební agenturu. Tou se stal Státní zemědělský intervenční fond (SZIF). SZIF opatřuje všechny finanční alokace ze zdrojů národních zdrojů a Společné zemědělské politiky Evropské unie. (Baráková, 2010, s. 22) Zabezpečuje opatření týkající se společné organizaci trhu (SOT – dotace tržních cen). SZIF zprostředkovává přímé platby, národní dotace, celostátní síť pro venkov (propagace PRV), LPIS (zemědělské pozemky), vydává certifikáty kvalitních potravin (značky KLASA, Regionální potravina, Bio) (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013)

4.1 Národní dotační programy

Národní dotace vytváří vláda ČR, avšak musí být v konečné fázi schválené Evropskou unií. Jde o vyrovnání jednotlivých dotací, nebo oblastí zemědělské produkce výhradně prostřednictvím rozpočtu České republiky. (Baráková, 2010, s. 101) Mezi jednotlivé dotační programy, které podporuje samotná Česká republika patří vzdělávání v zemědělském sektoru, příspěvky na nestátní neziskové organizace, kulturní dědictví venkovů, vodohospodářství, genetické zdroje (včelstvo, šlechtění různých rostlin nebo zvířat) a další. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2021)

Nejvíce finančních prostředků z rozpočtu České republiky za rok 2020 bylo vynaloženo na oblast pro zkvalitnění životních podmínek při chovu hospodářských zvířat, a to v částce 1 mld. Kč. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2021)

4.1.1 Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond

Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond (PGRLF) je financován ze státního rozpočtu. Úzce spolupracuje s Ministerstvem zemědělství ČR a ostatními činiteli zájímající se o zemědělství a venkovský prostor. Zabezpečuje záležitosti týkající se zemědělského sektoru a rozvoje venkovských oblastí. Má řadu svých programů. Podnikatelům v zemědělství nabízí pojištění (plodin, škošek, zvířat, půdy), výhodné úroky na technické vybavení nebo na zakoupení půdy, nebo částečné splacení úroků z komerčních půjček. (PGRLF, a.s., © 2021)

4.1.2 Národní podpora prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) se též podílí na rozvoji venkova na úrovni národních dotací prostřednictvím programu Podpora obnovy a rozvoje venkova. Cílem tohoto programu je přispět k obnově a rozvoji obcí, které mají méně než 3000 obyvatel, a vytvořit lepší životní podmínky pro obyvatele těchto obcí. MMR nabízí podporu na obnovu místních

komunikací, sportovní infrastruktury, staveb a zařízení dopravní infrastruktury, přestavbu veřejných budov, spolupráci na rozvoji dané obce apod. Finanční alokace pro žádosti o některou z podpor je pro rok 2021 2,2 mld. Kč. (Ministerstvo pro místní rozvoj, © 2021)

MMR se každoročně podílí na podpoře a vyhlašování vítěze soutěže Vesnice roku. Cílem této soutěže je zvýšit povědomí o tom, jak je rozvoj venkovů důležitý, o aktivní zapojení obcí i místních obyvatelů, kteří budou za svou snahu odměněni titulem Vesnice roku. (Vesnice roku v Programu obnovy venkova, © 2011)

Pro zmínku, v roce 2017 se v rámci tohoto programu stala Vesnicí Olomouckého kraje obec Vápenná, která spadá pod okres Jeseník. (Vápenná, 2017)

4.2 Krajské dotační programy

Kraje České republiky se snaží podílet na rozvoji venkova v rámci zkvalitňování životních podmínek obyvatelů na svém území. Spolupracují s Ministerstvem zemědělství ČR v rámci Programu rozvoje venkova, s Ministerstvem pro místní rozvoj v rámci soutěže Vesnice roku a Programu obnovy venkova, nebo si tvoří své vlastní rozvojové programy či aktivity.

Každý okres spadá pod určitý kraj, z toho důvodu je třeba zohlednit dotační programy Olomouckého kraje, kterému náleží okres Jeseník. Olomoucký kraj sleduje pravidla jednotlivých výzev, hodnotící kritéria a úspěšnost žadatelů na svém území v rámci osy III PRV. Mimo jiné mezi cíle krajské samosprávy patří podpora místních značek od místních výrobců prostřednictvím reklamy a zaručující kvalitu. V rámci Olomouckého kraje jsou značky: Haná – regionální produkt, Jeseníky – originální produkt, Moravská brána – regionální produkt. Dále působí společně i mimo PRV s jinými subjekty a stakeholdery v podpoře rozvoje venkova, kterým je Spolek pro obnovu venkova Olomouckého kraje a Národní síť MAS Olomouckého kraje apod. (Krajský úřad Olomouckého kraje, © 2021)

4.3 Veřejná podpora de minimis

Veřejná podpora de minimis nepatří mezi veřejné podpory, jelikož nesplňuje všechny její charakteristiky. Je vyplácena ze státního rozpočtu a poskytována na určité odvětví, které může lehce zvýhodnit. Avšak, je tato finanční podpora, nemůže ohrozit hospodářskou soutěž a trh s ostatními členskými státy EU. Mimo jiné se nemusí sdělovat Evropské komisi. Je však regulována limitem finančních prostředků, který může podnikatelský subjekt v jednotlivém odvětví, a za jednotlivé období (tři po sobě následující účetní období) čerpat.

Podle nařízení Evropské komise v oblastech koordinované Ministerstvem zemědělství je pro zemědělské odvětví strop podpory de minimis 20 tis EUR, národní strop 61 mil. EUR a pro odvětví rybolovu a akvakultury strop 30 tis. EUR, národní strop 3 mil. EUR.

Pokud příjemce této podpory podniká ve více odvětví, maximální strop čerpání podpory za určité období nesmí přesáhnout 200 tis. EUR.

Každá podpora v rámci de minimis se v České republice zaznamenává do Centrálního registru odpor malého rozsahu v rámci zákona č. 215/2004 Sb. (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2021)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 CHARAKTERISTIKA OKRESU JESENÍK

V teoretické části práce si lze povšimnout, že všechny jednotlivé oblasti a části různých charakteristik jsou vzájemně mezi sebou propojeny. Zemědělství souvisí s lokalitou, počasím, lidskými zdroji, a ty zase ovlivňuje ekonomická situace, infrastruktura, migrace, vzdělání a další již zmíněné. Proto, na začátek praktické části je třeba charakterizovat okres Jeseník ze všech těchto zmíněných směrů.

5.1 Územní členění okresu

Jesenicko patřilo k východní části Sudet, které tento region velmi významně ovlivnily z kulturního a historického hlediska. (Rumpel et al., 2011, s. 61)

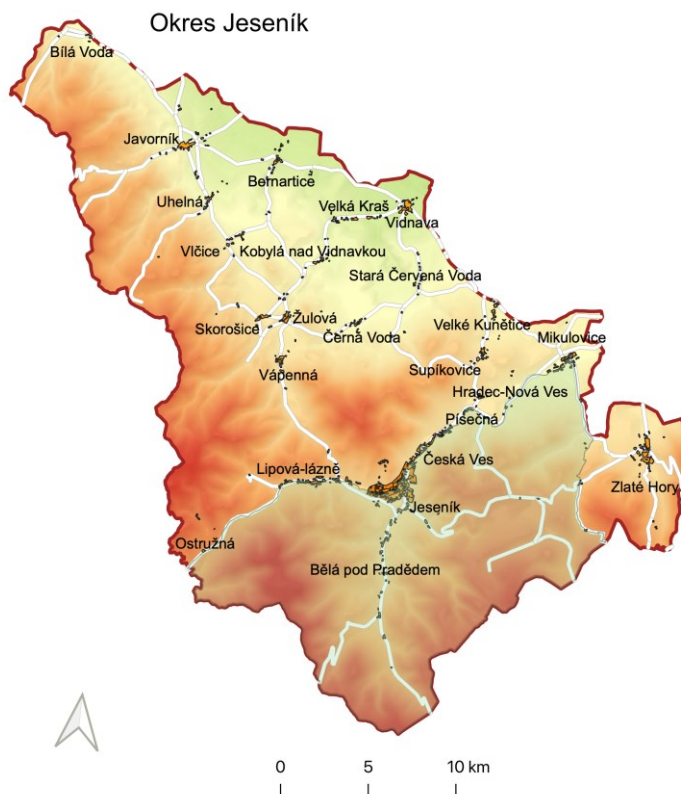
Roku 1960 byl Jesenický region sloučen s okresem Šumperk a Bruntál, ale k jeho obnovení došlo znovu k 1. 1. 1996. Region se oddělil od daných okresů a od té doby vystupuje samostatně. (Český statistický úřad, © 2021)

Se zánikem okresních úřadů roku 2003 se státní správa v Jesenickém regionu dělí na obce s rozšířenou působností, kterým je město Jeseník a dále obce s pověřeným obecním úřadem, tj. Javorník a Zlaté Hory. (Český statistický úřad, © 2021)

Okres Jeseník se nachází na severu České republiky a na území Českého Slezska. Zároveň je nejmenším, nejbohatším okresem na lesní porosty v Olomouckém kraji, avšak dle provedených různých statistik, patří k nejslabším regionům České republiky. (Rumpel et al., 2011, s. 59) Po jižní straně hraničí s okresem Šumperk a na východní straně s okresem Bruntál, který patří Moravskoslezskému kraji. Z ostatních stran jihu a severu sousedí s polským vojvodstvím (Opolské, Dolnoslezské). (Český statistický úřad, © 2021)

Svou celkovou rozlohou 719 km² tvoří 13,6 % z celkové výměry Olomouckého kraje. Celkový počet obyvatel okresu Jeseník je 39 261 obyvatel s hustotou osídlení 55 obyvatel na km². V porovnání se souhrnnou hustotou osídlení Olomouckého kraje, která činí 121 obyvatel na km², je výsledek opravdu nízký. Po okresu se rozléhá celkem 24 obcí, z nichž 5 má statut města. (Ministerstvo pro místní rozvoj, © 2019)

Obrázek 1 Obecně zeměpisná mapa okresu Jeseník (ČÚZK, © 2021, vlastní zpracování)

Na Obrázku 1 jsou znázorněny jednotlivé obce nacházející se na území okresu Jeseník a silniční dopravní infrastruktura. Lze si povšimnout, že území je převážně hornaté. Nížiny se nachází spíše u hranic s Polskem na území Velké Kraše, Bernartice a Vidnavy, kde bývá i mimo jiné teplejší podnebí a orná půda. Oblast vyznačená světle zeleně znázorňuje CHKO Jeseníky a zasahuje téměř do čtvrtiny území.

Všechny již zmíněné obce tvoří MAS Jesenícko a dobrovolný svazek obcí, který nese název Sdružení měst a obcí Jesenícka. Obce a města dobrovolných svazků obcí představují celkem čtyři dobrovolné svazky obcí viz *Tabulka 1*. Cílem je ochrana zájmů Jesenícka, nýbrž koordinace jednotlivých odvětví jako je cestovní ruch, infrastruktura, finanční zabezpečení apod. (Rumpel et al., 2011, s. 60)

Tabulka 1 Mikroregiony dobrovolných svazků obcí okresu Jeseník (MAS Vincenze Priessnitz pro Jesenícko, © 2017-2021, vlastní zpracování)

Mikroregion	Obce (seřazeny podle počtu obyvatel)
Mikroregion Javornicko	Javorník, Bernartice, Uhelná, Vlčice, Bílá Voda
Mikroregion Jesenícko	Jeseník, Česká Ves, Lipová-lázně, Bělá pod Pradědem, Ostružná
Mikroregion Zlatohorsko	Zlaté Hory, Mikulovice, Písečná, Supíkovice, Velké Kunětice, Hradec-Nová Ves
Mikroregion Žulovsko	Vápenná, Žulová, Vidnava, Velká Kraš, Skorošice, Stará Červená Voda, Černá Voda, Kobylá nad Vidnavkou

Dále se okres Jeseník podílí na vzájemné přeshraniční spolupráci s Polskem v rámci Euroregionu Praděd, která probíhá už od 90. let 20. stol. Už v minulosti se považovala za nezbytnou spolupráce a navazování osobních vztahů, jak přeshraničních obyvatel, tak hospodářských podniků prostřednictvím společných akcí, projektů, zájmů a cílů. V dnešní době česko-polský Euroregion Praděd tvoří obce, přidružení členové z Jesenícka a Bruntálska, kterých je na české straně 72 a na straně polské 39 obcí a 5 powiatů (územní členění podobné českému okresu). (Euroregion Praděd, © 2021)

5.2 Fyzicko-geografická charakteristika území Jeseník

Okres Jeseník je velmi rozmanitý, pokud jde o fyzicko-geografické charakteristiky. Je potřebné se na okres podívat z geomorfologického, geologického hlediska, hydrologických a klimatických poměrů, pedologie či ochrany přírody, které jsou důležité zejména pro zemědělství nebo cestovní ruch. Jak je popsáno níže, Jesenícko má velké přírodní bohatství a dobré životní prostředí. Jeho část spadá pod CHKO Jeseníky, což je velmi atraktivní pro cestovní ruch, ale pro průmyslové odvětví nikoliv. Zároveň toto území obklopují hory ze všech stran, což zapříčiňuje odtržení od ostatních regionů republiky.

5.2.1 Geomorfologické a geologické poměry

Geomorfologické poměry na území okresu Jeseník tvoří Žulovská pahorkatina, Rychlebské hory, Vidnavská nížina a Zlatohorská vrchovina. Nejvýznamnějším geomorfologickým případem na Jesenícku nastal ve čtvrtohorách, kdy došlo k pevninskému zalednění

severským ledovcem s nánosem štěrků a bludných balvanů. (Povodí Odry, státní podnik, © 2007)

V rámci geologie se okres Jeseník nachází v tzv. jesenickém bloku, a patří do moravsko-slezské zóny, který formují horniny varisky přepracovaná jádra klenbových struktur nebo příkrovů. (Povodí Odry, státní podnik, © 2007) V jesenickém bloku se nachází Jesenický masív, dominující amfibolity, který se rozmršťuje v prostoru mezi Jeseníkem, Rejvízem, Domašovem a Velkými Kuněticemi. Dále se opětovaně objevují vulkanické horniny zčásti metamorfované, proterozoické až paleozoické a z menší části intruzivní horniny typu gaber, gabrodiorit až diorit.

Žulovský masív je v okrese Jeseník nejrozsáhlejší, spadá pod silesikum Českého masívu, jehož součástí jsou Rychlebské hory (Žulovská pahorkatina), které zauímají svou plochou přibližně 125 km² severně od keprnické klenby. (AOPK ČR, © 2021)

Pokud jde o dopravní dostupnost, okres Jeseník je ve své podstatě izolován hory od okolních okresů jako je Šumperk a Bruntál. (Rumpel ed., 2011, s. 61)

5.2.2 Hydrologické poměry

Srážkově okres Jeseník patří mezi velmi bohaté území České republiky. Srážky za rok činí přibližně 1 300 mm. Z hydrologického hlediska patří do správy povodí Odry s přítoky: řeka Bělá, řeka Staříč, řeka Vidnavka, Černý potok, Zlatý potok a Olešnice. Tyto přítoky obvykle pramení v Rychlebských horách nebo na severu Jesenického okresu a všechny tyto přítoky ústí do Kladské Nisy v Polsku. Pouze menší část tohoto okresu na katastru obce Ostružná zasahuje do povodí Dunaje – Branná a přítoky.

Všechny vodní toky na Jesenicku zde pramení a žádný vodní tok nepřitéká. Na celém území okresu Jeseník jsou převážně charakteristické horské toky s bystřinným prouděním, které zabezpečují rychlý odtok vody. Hojnost svahů na tomto území zapříčiňuje spádové poměry, a ovlivňuje mohutný splaveninový chod toků, který je ohrožující při povodních. (Hydrologické údaje, © 2010-2021)

Dále se na území nachází nespočet studánek, jezů, nebo vodní hráze. Méně se vyskytují rybníky. Okres Jeseník nemá žádné jezero. (Český statistický úřad, © 2021)

5.2.3 Klimatické poměry

Okres Jeseník je charakteristický různorodým podnebím. Na severu území, u polských hranic, jsou klimatické poměry mírnější, a patří spíše do teplých oblastí, pro které jsou typická dlouhá a teplá léta s mírnější vlhkostí viz *Obrázek 1*. Více na jihu a na středu území se nachází chladnější oblast, pro kterou je typické krátké, chladné a vlhké léto. Na celém území jsou zimy velmi dlouhé a chladné s častou sněhovou pokrývkou.

Průměrné letní teploty dosahují kolem 14 až 16 °C, naopak průměrné zimní teploty jsou v rozpětí -3 až -6 °C. (*MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenícko*, © 2017-2021)

5.2.4 Fauna

Přibližně čtvrtina území okresu Jeseník se nachází v CHKO Jeseníky. Tudíž, se lze setkat s různými vzácnými druhy bezobratlí a obratlovců.

Z bezobratlí je to několik druhů motýlů, v NPP Rejvíz se nachází šídlo rašelinné a vzácné druhy vážek. Další bezobratlí a velmi vzácný brouk na Jesenícku je roháček jedlový, taktéž v hojném počtu tesařík čtyřpásý. U Pramenu Javorných je spousta druhů měkkýšů. Výjimečný je výskyt raka říčního.

K obratlovcům na území Jesenícka patří ryby (pstruh potoční, lipan podhorní), obojživelníci (čolek karpatský, horský a velký, ropucha obecná, skokan hnědý, mlok skvrnitý). Dále se na území vyskytuje spousta druhů ptáků (sokol stěhovavý, jeřábek lesní, čáp černý, kulíšek nejmenší a další druhy).

K savcům na Jesenícku se řadí letouni netopýr černý, brvitý, z menších živočichů rejsek horský a plch lesní, z větších živočichů rys ostrovid. Ve velmi hojném počtu se vyskytuje zvěř jelení, prase divoké a kamzík horský. (AOPK ČR, © 2021)

5.2.5 Flóra

Na území Jesenícka se nachází přibližně 1 200 druhů a poddruhů rostlin vyššího růstu. Ve srovnání v celou Českou republikou je to asi třetina všech druhů rostlin. Velká část rostlin se nachází v oblasti CHKO Jeseníky. Pro území jsou typické jesenícké vysokohorské endemity, jako je lipnice jesenícká, zvonek jesenícký, hvozdík kartouzek sudetský, jitrocel černavý sudetský a jiné. Ke glaciálním reliktvům se řadí vrba bylinná, vrba laponská, řeřišnice rýtolistá, lepnice alpská a podobně. Spousta druhů rostlin na tomto území jsou v kategorii kriticky či silně ohrožených druhů. (AOPK ČR, © 2021)

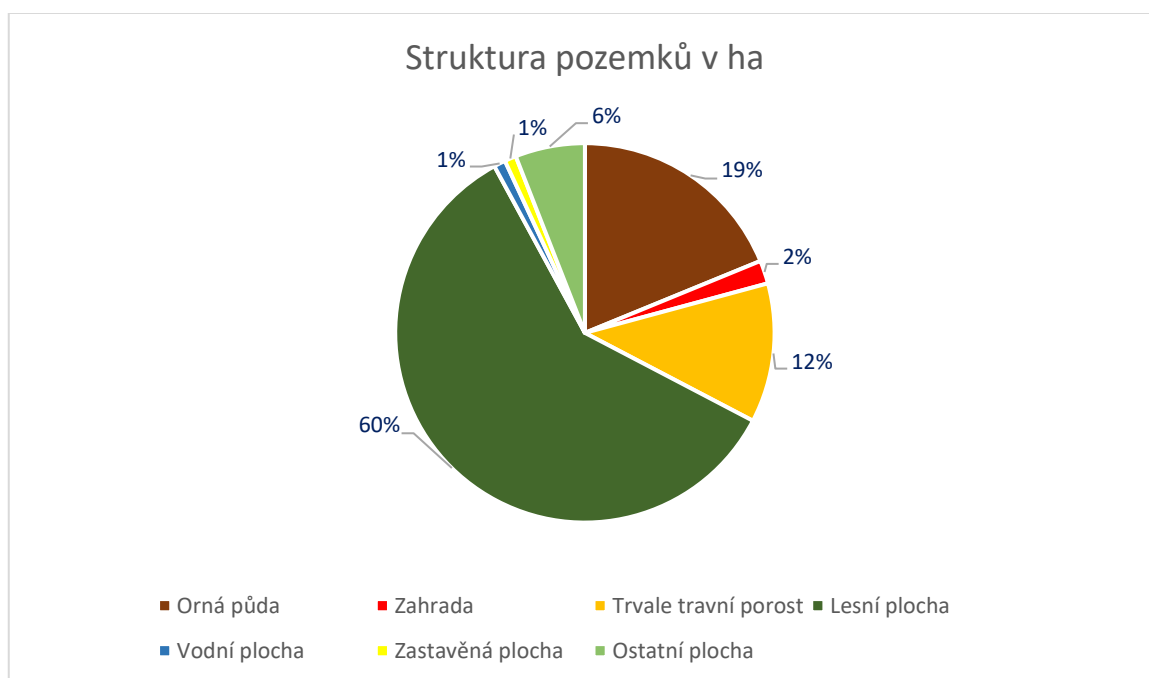
5.2.6 Pedologické poměry

Na okresu Jesenicka se vyskytuje převážně kambizem, kterou charakterizují hnědé půdy a hnědé lesní půdy. Vyskytují se zejména ve svahovitých pahorkatinách, vrchovinách a hornatinách. Do určité míry jsou využívány převážně v zemědělství. Dále se na území okresu Jeseník vyskytují druh půdy pseudoglej, pro kterou je typický vyšší podíl jílu s kyselou půdní reakcí. Jsou méně lukrativní pro zemědělství, proto se využívají jako trvalé travní porosty.

Méně je zastoupena půda typu podzol nacházející se zejména pod jehličnatými lesy, v horských oblastech. (Povodí Odry, státní podnik, © 2007)

5.2.7 Vymezení jednotlivých typů pozemků na základě fyzicko-geografické charakteristiky

Na základě půdních poměrů se druhy pozemků dělí na zemědělskou a mimoprodukční půdu. Mimoprodukční půda je přibližně 67 % z celkové výměry okresu Jeseník a zemědělská půda činí 33 %. Mimo jiné, k mimoprodukční půdě se řadí zastavěné a vodní plochy, nebo lesy. Zemědělská půda se dělí na ornou půdu, zahrádky a trvalé travní porosty. Viz *Obrázek 2*.

Obrázek 2 Struktura pozemků v okrese Jeseník v roce 2020 v ha (Česká statistický úřad, © 2021, vlastní zpracování)

Podle struktury pozemků na *Obrázku 2* lze konstatovat, že největší část území okresu tvoří lesní plochy. Dále značnou část tvoří orná půda a trvale travní porosty. Další pozemkové struktury jsou téměř zanedbatelné.

Závěrem je skutečnost, že největší část územní plochy v okrese Jeseník představují lesy, které jsou pro region charakteristické přírodní rozmanitostí, a základem čistého životního prostředí. Orná půda a trvale travní porosty jsou využívány pro zemědělské hospodaření. Na Jesenicku se pěstují převážně obiloviny a technické rostliny. Pokud jde o hospodářské zvířata, chová se skot, prasata, drůbež a ovce. (Povodí Odry, státní podnik, © 2007)

5.2.8 Ochrana přírody a Natura 2000

Okres Jeseník spadá pod správu Agentury ochrany přírody a krajiny ČR s regionálním pracovištěm Olomouc a CHKO Jeseníky.

Na tomto území se nachází několik památných stromů a národních přírodních památek: NPP Borový, NPP Jeskyně Na Pomezí, NPP na Špičáku a NPP Venušiny misky.

Dále se na území okresu nachází dvě národní přírodní rezervace. Národní přírodní rezervace Rejvíz, jejíž záměr je ochrana vrchovištního rašeliniště, rašelinných lesů a luk, Národní přírodní rezervace Šerák – Keprník, která je nejstarší na Moravě. (Česká geologická služba, © 2003-2012)

V rámci Natura 2000 se na území okresu nachází Ptačí oblast Jeseníky a Evropsky významné lokality Rejvíz, Keprník, Šumárník. (AOPK ČR, © 2021) PRV vyplácí kompenzační platby pro zemědělce mající půdu v dané oblasti. Záměrem platby je vykompenzovat ušlý zisk z hospodářské činnosti z důvodu ochrany oblasti, živočichů, nebo složitosti terénu v souladu s CHKO. (Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021)

5.3 Sociálně-ekonomické charakteristiky okresu Jeseník

Dalším tématem bakalářské práce jsou sociálně-ekonomické charakteristiky okresu Jeseník, z hlediska počtu obyvatel a míry nezaměstnanosti, dopravní dostupnosti a cestovního ruchu, který se stává pro tento region nejvýznamnějším finančním zdrojem. Dále se na území nachází významní zaměstnavatelé, kteří zaměstnávají spoustu obyvatel, rodinné farmy, malé a střední zemědělské podniky.

5.3.1 Obyvatelstvo

Jakožto pohraniční oblast ovlivnilo okres Jeseník vysídlování Sudet, jednalo se konkrétně o východní Sudety, které byly zmíněny v teoretické části této práce. Perlín (2010) řadí Jesenicko do tzv. Bohatých Sudet. Bohaté Sudety jsou vyznačovány zrychlenou industrializací a urbanizací.

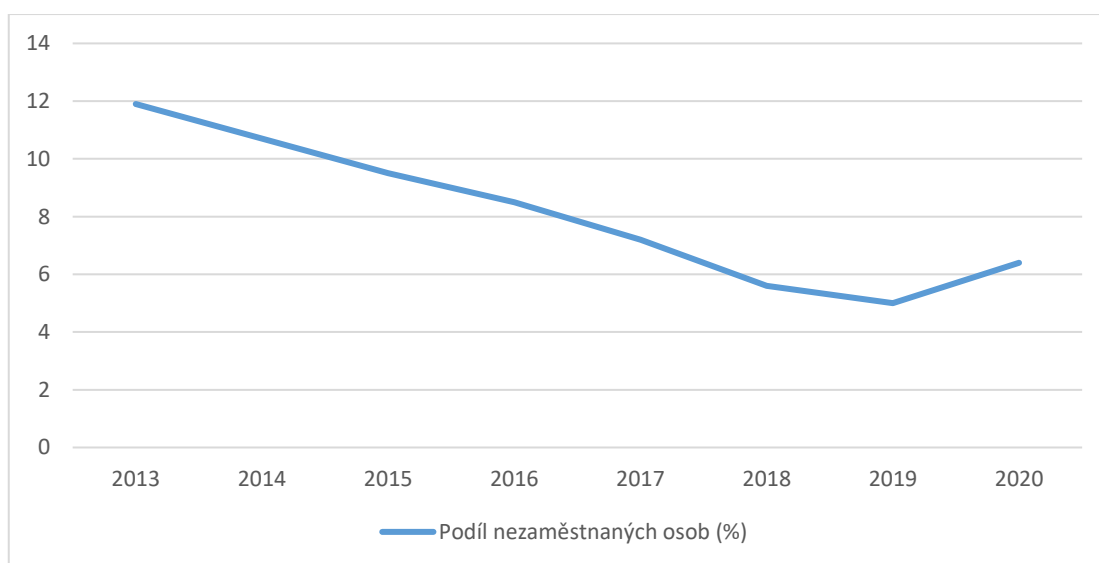
V porovnání s roky 2010 až 2019 počet obyvatel klesá. Na počátku roku 2010 zde bydlelo 41000 obyvatel, a na konci roku 2019 okres Jeseník sčítal přibližně 38000 obyvatel (nejvíce obyvatel přibližně 11 000 žije ve městě Jeseník) (Český statistický úřad, 2021) s průměrným věkem 44 let. (Český statistický úřad, 2020)

Tento klesavý trend může mít pozitivní, ale i negativní dopad na celý okres Jeseník. Úbytek obyvatel je často přirovnáván k nedostatku pracovních míst a služeb. V důsledku zmíněných nedostatků obyvatelé odcházejí do měst nebo jiných regionů, kde mohou své potřeby uspokojit (viz teoretická část a problém lidských zdrojů). Tento trend může vést k negativním dopadům na okres Jeseník.

Na základě rozhovoru s příslušným aktérem rozvoje venkova v okrese Jeseník, lze tvrdit, že je migrace velmi pozitivní, pokud místní obyvatelé odejdou do měst a vrátí se zpět s know-how, vyšším vzděláním, se snahou rozvíjet Jesenícký regionu.

5.3.2 Nezaměstnanost

Okres Jeseník dlouhodobě vykazoval vysokou nezaměstnanost a nedostatek pracovních míst. Avšak, v porovnání jednotlivých let míra nezaměstnaných osob klesá. Nicméně, je možné spojovat pokles nezaměstnaných s úbytkem obyvatel. V roce 2020 nárůst nezaměstnaných osob mírně vzrostl. Příčinou mohla být pandemie, díky které spousta lidí přišla o zaměstnání. Pro porovnání, míra nezaměstnaných osob v roce 2013 činila 11,9 %, a v roce 2020 činila 6,4 %.

Obrázek 3 míra registrované nezaměstnanosti na území okresu Jeseník v letech 2013-2020 (%) (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020, vlastní zpracování)

V porovnání s okolními okresy k roku 2020: okres Šumperk vykazoval míru nezaměstnaných osob 3,8 % a okres Bruntál 6,8 % (Český statistický úřad, 2021)

5.3.3 Dopravní dostupnost

Okres Jeseník je obklopen horami, které ztěžují dopravní dostupnost, a okres izolují od ostatních regionů. Na *Obrázku 1* je znázorněna silniční dopravní komunikace, podél které se shromažďují okolní obce s největší hustotou osídlení.

Nejvýznamnější silnicí je I/44, která vede ze Šumperku přes celé území až do Polska. Poté silnice vedoucí z Jeseníku až do Bílého Potoka. Mimo jiné, okres disponuje vlakovou a autobusovou dopravou. Pokud jde o železniční dopravu, hlavní trasa vede z Hanušovic do Jeseníku, a pokračuje do Mikulovic. (Rumpel et al., 2011, s. 61) Z mezizastávek Lipová-lázně se lze dostat do Javorníku. Autobusová doprava funguje ve všech obcích, avšak je nejfrekventovanější v rámci Jeseník – Bílá Voda a Jeseník – Zlaté Hory. U ostatních obcí, frekvence upadá.

5.3.4 Cestovní ruch

Díky přírodnímu bohatství, lesům, horám a čistému ovzduší je okres Jeseník velmi žádanou lokalitou pro cestovní ruch. Nabízí spoustu naučných stezek, cyklostezek (zejména Rychlebské stezky), lyžařské areály (nejnavštěvovanější areál na Ramzové u obce Ortružná), rozhledny a jeskyně.

V Jeseníku se nachází Priessnitzovy léčebné lázně, evropského významu, s roční návštěvností přibližně 12 tis. hostů s nemocemi oběhového a dýchacího ústrojí, duševní poruchy a oběhového aparátu, kožní i ženské nemoci. (Český statistický úřad, © 2021)

5.3.5 Významní zaměstnavatelé z oblasti průmyslu

Na území okresu Jeseník se nachází významné firmy pro celý okres, Olomoucký kraj, Českou republiku a zahraničí.

V rámci zhodnocení Olomouckého kraje se konkrétně jedná o tyto podnikatelské subjekty.

Tabulka 2 Významné průmyslové podnikatelské subjekty v okrese Jeseník (© Olomoucký kraj, 2019, vlastní zpracování)

Podnikatelský subjekt	Sídlo	Počet zaměstnanců	Specializace podniku
Česko-slezská výrobní	Zlaté Hory	585	Výroba obytných a sanitárních kontejnerů a stavba z těchto modulů
EUROHARD	Jeseník	40	Návrh, výroba a montáž ocelových konstrukcí
Onřejovická strojírna	Zlaté Hory	90	Výroba tlakových zařízení
Plastkon product	Mikulovice	250	Výroba plastových výlisků
Řetězárna	Česká Ves	250	Výroba řetězů, drátů a příslušenství několika druhů
TopTeramo	Vápenná	45	Betonové dlažby a suché stavební hmoty

Účel této podkapitoly je poukázat, že na Jesenicku sídlí velké a významné firmy, které spadají do strojírenského, stavebního či zpracovatelského průmyslu, a zaměstnávají velké množství obyvatel.

5.3.6 Rodinné farmy a zemědělské podniky

Na území okresu Jeseník se nachází několik zemědělských podniků, převážně ekofarmy. Poptávka po kvalitních a výživných potravinách stále roste a důraz na šetrnost k životnímu prostředí též. Pokud jde o velikost zemědělských subjektů, převládají spíše menší rodinné farmy, avšak nechybí ani střední zemědělské podniky.

Mimo jiné některé z farem usilují o realizaci agroturistiky spojené s nabídkou ubytování a výrobou svých vlastních produktů v bio kvalitě prostřednictvím ekologického zemědělství.

Na Jesenicku se nachází tyto malé či rodinné farmy věnující se ekologickému zemědělství.

Tabulka 3 Rodinné farmy v okrese Jeseník a jejich činnosti (Ekofarma NA3, 2021/Kozí farma U Nýdrů, ©2013/Asociace regionálních značek, © 2010-2021/Biofarmabobrovník, © 2021, vlastní zpracování)

Rodinné farmy	Sídlo	Činnosti/výroba
Ekofarma NA3	Černá Voda	Chov čistokrevného skotu a hospodářských zvířat, prodej bio hovězího masa a
Kozí farma u Nýdrů	Stará Červená	Chov koz, výroba domácích produktů z kozího mléka, agroturistika
Kozí farma u Komínků	Česká Ves	Chov koz, agroturistika, certifikát JESENÍKY originální produkt®
Biofarmabobrovník	Lipová-lázně	Chov plemenného skotu, ovčí a výroba sýrů z kravského mléka

Mezi nejvýznamnější střední zemědělské podniky patří:

Tabulka 4 Nejvýznamnější zemědělské podniky v okrese Jeseník a jejich činnosti (Agroholding, © 2011–2019/ Agrofert, a. s., 2020/ AGRO Česká Ves, s.r.o., © 2010–2021, vlastní zpracování)

Zemědělský podnik	Sídlo	Zemědělská plocha v ha	Plocha ha, činnosti/výroba
AGROPARKL	Skorošice	2000	Pěstování rostlin, chov skotu na výkrm
AGRO Česká Ves	Česká Ves	640	Chov plemenného skotu
Jagos	Skorošice	1252	Chov skotu, rostlinný výroba seno a senáž
Zemědělské družstvo Agroholding	Bernartice	3000	Pěstování obilovin a technických plodin, chov dobytka
Zemědělské družstvo Jeseník	Jeseník	1668	Zemědělská výroba, chov hospodářských zvířat, mlékárenství, výroba sýrů a agro ubytování

V rámci výše vyjmenovaných farem a jejich specializací, služeb, sortimentu, rozdělení na střední zemědělské podniky a malé farmy si lze konstatovat, že malé (rodinné farmy) více

nabízejí vlastní domácí výrobky a možnost agroturistiky, která je mimo jiné předmětem Programu rozvoje venkova a představou multifunkčního zemědělství, než je tomu tak u středních zemědělských podniků.

6 PROGRAM ROZVOJE VENKOVA NA ÚZEMÍ JESENÍK

K naplnění cíle bakalářské práce je potřebné analyzovat a vyhodnotit využívání dotací z Programu rozvoje venkova za celý okres Jeseník.

Jak už bylo zmíněno v teoretické části, PRV nabízí agroenvironmentální opatření, podporu zemědělských, ale mimoprodukčních činností. Snaží se být blíže k místním obyvatelům prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje LEADER s cílem využití projektů pro řešení největších regionálních problémů. Klade důraz na snížení chudoby ve venkovských oblastech prostřednictvím vytvoření nových pracovních míst a lepšího hospodářského výsledku. Na základě posouzení finančních alokací hlavní prioritou je udržitelné zemědělství a dobré životní prostředí.

Na území okresu je několik zemědělských podniků, rodinných farem, nebo jednotlivců, kteří vlastní zemědělskou půdu, pěstují zemědělské plodiny, chovají hospodářská zvířata a využívají dotační příspěvky z Programu rozvoje venkova. Dále vybrané malé a střední podniky mají možnost žádat o dotace prostřednictvím místních akčních skupin. Pro celý okres Jeseník působí MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenícko.

Dílním cílem kapitoly je vyhodnotit využívání dotací v rámci programového období PRV 2014–2020 podle jednotlivých opatření, rozdělením soukromého a veřejného sektoru. Vzhledem k tomu, že v předchozích kapitolách byl okres Jeseník představen z fyzicko-geografického a sociálně-ekonomického hlediska je důležité, dotace rozdělit podle jednotlivých oblastí, konkrétně podle základních územních jednotek – obcí.

Všechny data, týkající se analýzy, byly pořízeny zejména ze stránek Ministerstva zemědělství (Ministerstvo zemědělství, © 2009-2021) a Státního intervenčního zemědělského fondu, na základě zveřejňování příjemců dotací a schválených žádostí prostřednictvím místních akčních skupin. (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013). Kartogramy a kartodiagramy jsou zpracovány prostřednictvím programového balíčku QGIS.

6.1 MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenícko

Jak bylo zmíněno výše, na území okresu Jeseník působí MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenícko s 55 členy, která byla vytvořena na základě iniciativy LEADER. Na území okresu působí krátce od roku 2017. Jelikož si každá MAS musí vytvořit tzv. Strategii komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD), kde je řešeno dané území prostřednictvím vybraných

oblastí regionu, které potřebují určitou péči a podporu. Tento dokument byl schválen v roce 2017. Na základě této strategie MAS rozděluje okres na čtyři regiony viz *Tabulka 1*.

MAS se zabývají investiční (projektovou) stránkou Programu rozvoje venkova. Investiční projekty jsou zpravidla velmi náročné na administrativu, tudíž se MAS snaží poskytovat rady a předběžné kontroly před schválením žádosti SZIF. Většinou jde o projekty s nižší finanční zátěží např. do 500 tis. Kč, ale mohou být i vyšší.

Finanční alokace dotací se rozděluje pro jednotlivé rámce strategie MAS (podle oblastí, které jsou potřeba v regionu řešit). Pro programové období PRV 2014-2020 MAS Jesenicko dostala finanční rámec dotací pro jednotlivé aktivity.

MAS bylo vyplaceno:

- Podporu provádění operací v rámci LEADER – 36,4 mil. Kč
- Spolupráci mezi jednotlivými MAS – 400 tis. Kč

Finanční alokace MAS se mohou navyšovat na základě vyhlášení výzev a čerpání finančních zdrojů z Programu rozvoje venkova. V rámci Podpory provádění operací v rámci LEADER je možnost využít 85 % dotace na projekty žádané prostřednictvím MAS.

Místní MAS již vyhlásily 4 výzvy PRV na základě investic do různého fiche² s určitou finanční alokací:

- F1 Zemědělská produkce – tyto investice se týkají se celkové podpory zemědělských produktů (výroba a uvádění na trh) pomocí pořízení různých potřebných strojů k těmto činnostem) – 1 640 tis. Kč.
- F2 Investice do mimoprodukčních činností – podpora zřizování a rozvoj jednotlivých vybraných malých a středních podniků zpracovatelského charakteru, cestovního ruchu, staveb apod. (pořizování strojů, dopravních vozidel, stavební rekonstrukce apod.) – 15 840 tis. Kč.
- F3 Investice do zemědělských činností – podpora udržitelnosti zemědělských podniků (pořizování strojů či technologií týkající se především živočišné výroby, stavby, rekonstrukce apod.) – 10 980 tis. Kč.

---

² vybrané oblasti, které budou prostřednictvím MAS podporovány, a na které budou přiděleny finanční zdroje

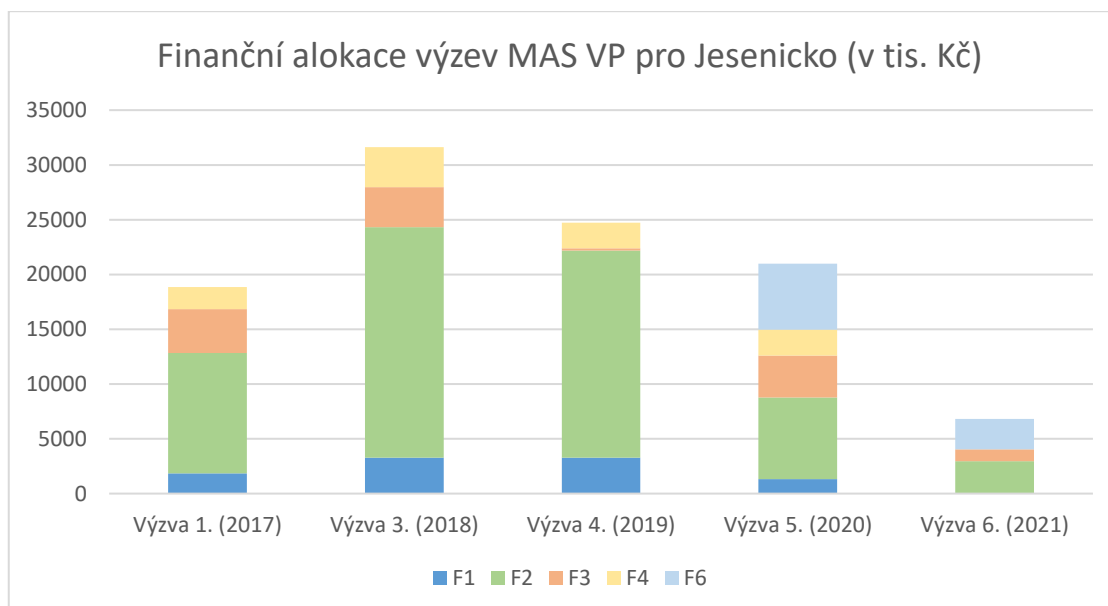
- F4 Rekreace v lesích – podpora rekreace v lesních prostranství (stezky pro turisty, výstavba různých naučných a fitness prvků) – 3 640 tis. Kč
- F6 Obnova venkovských oblastí + F6 Kulturní spolková zařízení – ve výzvě MAS Jesenicko se objevila nově od roku 2020– vybavení a stavby spolkových činností – rekonstrukce a zřizování veřejných prostorů v obcích (oplocení, osvětlení, chodníky apod.) – 6 037 tis. Kč.

(MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, © 2017-2021)

Finanční alokace výzev se podle jednotlivých let mění viz *Obrázek 4*. Největší obnos financí byl promítnut ve 3. výzvě, avšak postupem let se finanční alokace snižují. Je to zapříčiněno tím, že ke konci programového období ubývá finanční obnos, který si MAS rozděluje na základě fiche po dobu programového období.

Nejvyšší předpokládaná finanční alokace byla poskytnuta na podporu mimoprodukčních činností. Mezi dalšími kategoriemi, pokud jde o finanční alokaci jsou pouze menší rozdíly. Lze si všimnout, že od roku 2020 byla podporována Obnova venkovských oblastí, na kterou byla vyhrazena značná část financí, rovnající se alokaci, která byla přidělena na ostatní fiche mimoprodukčních činností.

Na *Obrázku 4* byla vynechána 2. výzva, která se týkala Operačního programu zaměstnanost.

Obrázek 4 Předpokládaná finanční alokace výzev MAS VP pro Jesenicko rozdělená podle fische v letech 2017-2021 (v tis. Kč) (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013, vlastní zpracování)

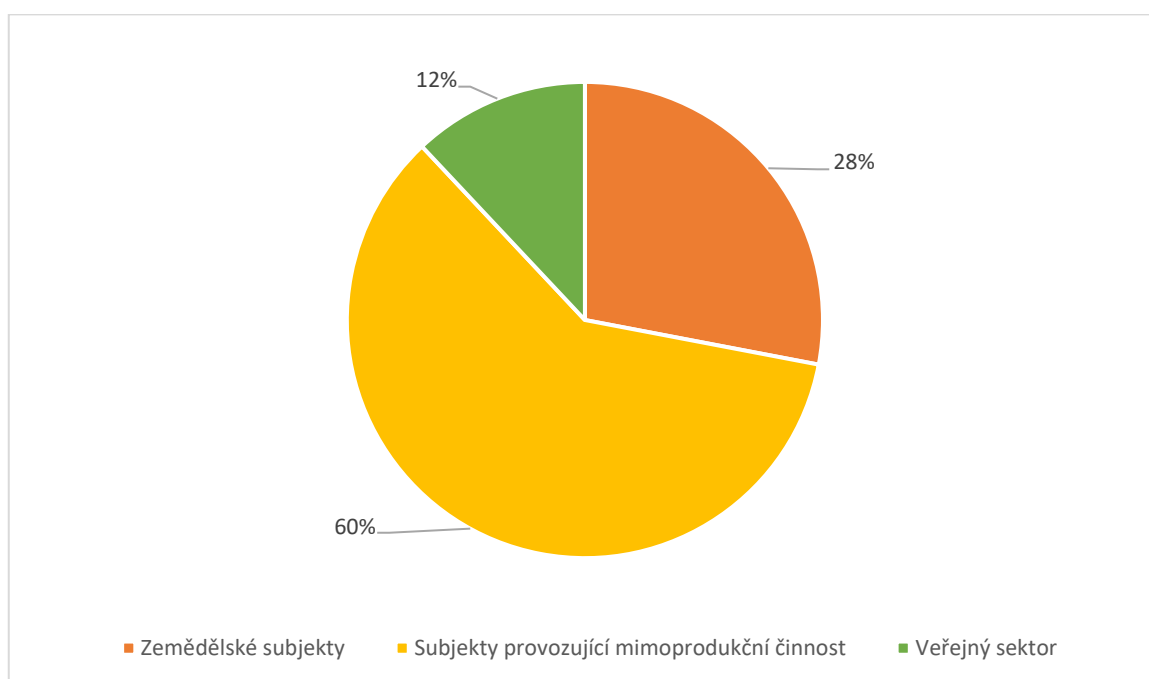
6.1.1 Dotace a podané žádosti prostřednictvím MAS na Jesenicku

Na základě výše uvedené finanční alokace, mohou jednotlivé subjekty na území MAS žádat o dotaci prostřednictvím organizace MAS. Celkový počet žádostí podaných prostřednictvím MAS bylo 56.

Podle analýzy schválených žádostí SZIF na základě výzev MAS za jednotlivé roky lze konstatovat, že největší podíl dotací 60 % byl čerpán podnikatelskými subjekty – konkrétně na F2 mimoprodukční aktivity. Dále 28 % dotací bylo poskytnuto zemědělským podnikatelům na zemědělské činnosti a zemědělskou produkci F1, F3. Nejmenší podíl čerpaly veřejné subjekty, konkrétně obce, s podílem 12 %. a to konkrétně na F4 rekreaci v lesích – naučné a fit stezky, stezky zdraví a posílení funkce lesa.

Pokud jde o podnikatelské subjekty (zemědělských i mimoprodukčních) největší poptávka je po dotacích na pořízení strojů, technického vybavení a rekonstrukce nemovitých věcí. Zřídka se objevovala poptávka po agroturistice, podpora spolku nebo vzdělávání instruktorů.

Lze podotknout, že celkové schválené žádosti činily k roku 2020 dohromady 26 mil. Kč. Avšak, v porovnání s finančními zdroji poskytnutými pro programový rámec PRV 36, 4 mil. Kč částka 29,9 mil. Kč je nižší, což znamená, že MAS VP pro Jesenicko má finanční rezervu.

Obrázek 5 Podíly subjektů na základě čerpání dotací prostřednictvím MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko v letech 2017-2020 (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013, vlastní zpracování)

Souhrnně lze uvést, že MAS má snahu využít své finanční prostředky na základě prioritních oblastí vyplývající z vypracovaného dokumentu SCLLD, a tím napomocť k rozvoji dané oblasti. Větší část financí investuje do podniků provozujících mimoprodukční činnosti, a tím napomáhá jednomu z cílů PRV – **diverzifikace mimoprodukčních činností a rozvíjení mikropodniků**. Dále nabízí možnost podávání žádostí veřejnému sektoru pro rozvoj venkovských oblastí, konkrétně budování stezek. Tento krok může mít pozitivní vliv na zvýšení atraktivity cestovního ruchu, který může napomocť této oblasti **zvýšit hospodářský výsledek**. Menší část finanční alokace věnuje zemědělským činnostem a subjektům. Pozitivní stránkou je, snaha částečně upřednostnit mimoprodukční činnosti, a tím rozvíjet venkovský prostor. Nicméně, je důležité věnovat pozornost části týkající se **udržitelného zemědělství a konkurenceschopnost zemědělských podniků**. Na území okresu Jeseník se nachází spousta malých farem, pro které je MAS dobrou cestou, jak získat investiční dotace.

6.2 Hodnocení dotací z Programu rozvoje venkova na území okresu Jeseník

V předchozí kapitole byla představena MAS působící na území okresu Jeseník a její fiche, podle kterých přizpůsobuje investiční projektové dotace. Dále byla provedena analýza jednotlivých schválených žádostí o dotaci prostřednictvím MAS.

Nicméně, je důležité vymežit schéma programového rámce PRV, který se dělí na:

- Nařízením vlády prováděna opatření PRV (na základě jednotné žádosti, jednoduché, vyplácené pravidelně) + Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů
- Projektová opatření PRV (na základě výzev, administrativně složitější, investiční dotace, udržitelnost 5 let)

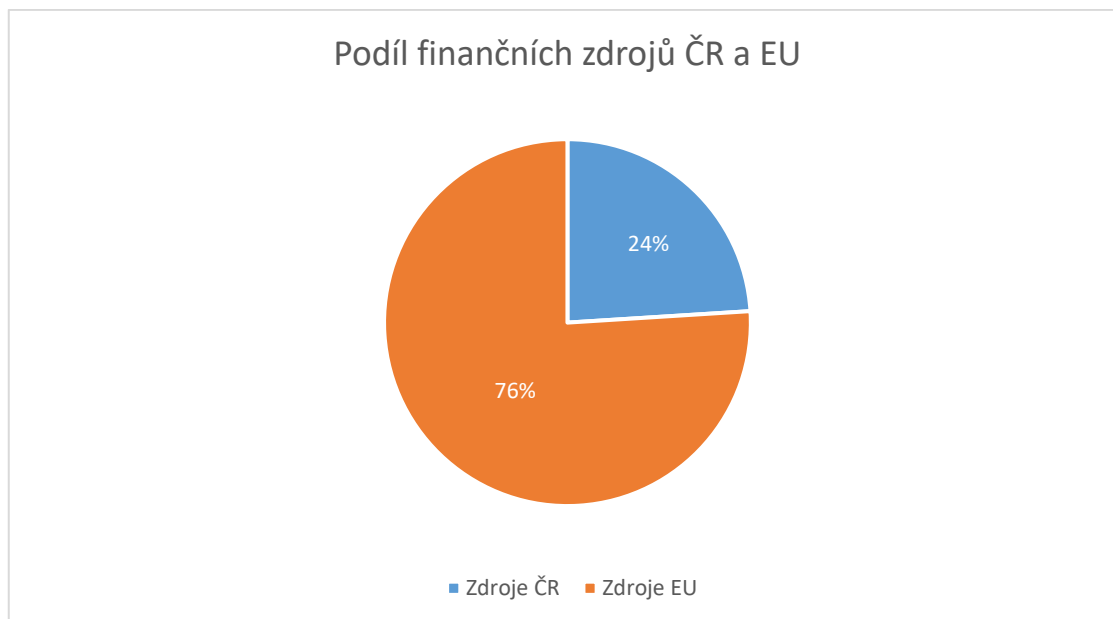
(viz *P II*)

Na základě předchozího rozdělení bude provedena následující analýza.

6.2.1 Podíl finančních zdrojů dotací na základě podílu EU a ČR na území okresu Jeseník

Na dotační příspěvky Evropské unie se podílí Česká republika pod vedením Ministerstva zemědělství. Podle *Obrázku 6* lze konstatovat, že na území okresu Jeseník nejvíce finančních prostředků pro jednotlivá opatření (76 %) plyne z Evropské unie.

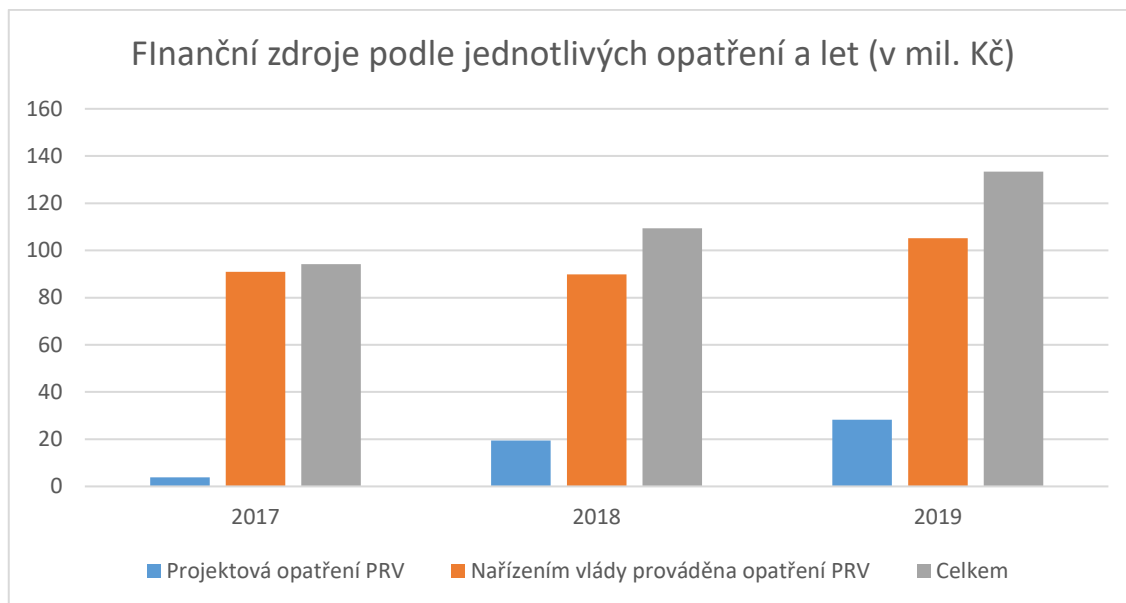

Obrázek 6 Podíl finančních zdrojů ČR a EU v souhrnu jednotlivých opatření na okresu Jeseník letech 2017-2019 (státní zemědělský intervenční fond, © 2013, vlastní zpracování)

Na *Obrázku 7* lze vidět celkové finanční zdroje okresu Jeseník rozděleny podle jednotlivých opatření PRV, a následně též celkovou částku během tří fiskálních let v rámci programového období Programu rozvoje venkova 2014–2020.

Pokud jde o Projektové opatření PRV, v roce 2017 bylo čerpání těchto investičních dotací minimální. Důvodů mohlo být několik, například „začátek“ programového období, nedostatek znalostí, nedostatečná informovanost subjektů o možnosti čerpání těchto dotací v rámci okresu, nebo absence okresní MAS. Avšak, během dalších let se situace čerpání dotačních prostředků zlepšuje. V roce 2019 byla subjektům vyplacena celková částka 28 mil. Kč. Na zlepšení může mít pozitivní vliv MAS, která pomáhá jednotlivým subjektům s podáváním investičních žádostí.

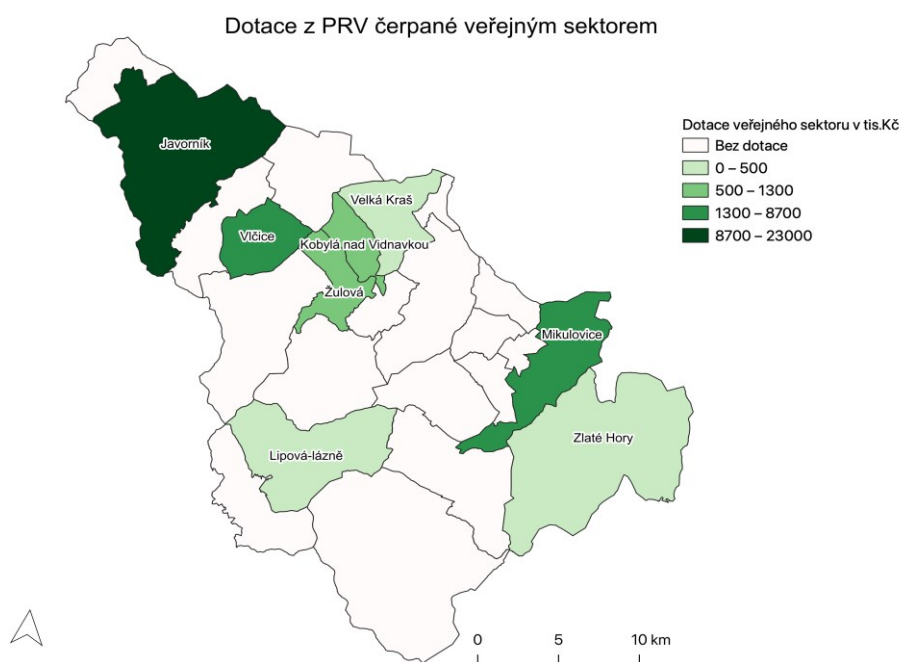
Nicméně, největší část financí putuje na tzv. Nařízením vlády prováděna opatření PRV. Žádání těchto příspěvků je oproti Projektovým opatření PRV jednodušší, a téměř většina těchto dotací je pro zemědělské subjekty. Během let se částky výrazně nemění, ale zvyšují se. Mohou se měnit pouze na základě příchodu nových zemědělců, ukončení zemědělské činnosti, přechodu na ekologické zemědělství, zlepšování příznivých podmínek pro hospodářská zvířata, vymezením nepříznivých oblastí atd. Pomáhají udržet zemědělskou činnost a zároveň naplňovat cíl PRV – **ochranu životního prostředí, obnovu a zlepšení agrosystémů.**

Obrázek 7 Celkové dotační zdroje v okrese Jeseník rozděleny na opatření PRV v letech 2017-2019 (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013, vlastní zpracování)

6.3 Veřejný sektor

Na základě poskytnutých dat v letech 2017–2020 za veřejný sektor čerpaly dotace obce Javorník, Kobylá nad Vidnavkou, Lipová-lázně, Mikulovice, Velká Kraš, Vlčice, Zlaté Hory a Žulová viz Obrázek 9 v celkovém počtu šesti schválených žádostí.

Obrázek 8 Kartogram veřejné podpory na investiční projekty v okrese Jeseník v letech 2017-2020 v tis. Kč (ČÚZK, © 2021, vlastní zpracování)

Investiční dotace čerpány veřejným sektorem se týkaly **techniky a technologií lesního hospodářství** pro obecní lesy za obce Lipová-lázně, Velká Kraš a Vlčice. Cílem dané dotace je zvyšování hospodářské efektivity lesů pomocí šetrnějších postupů práce, technologiím, strojů a zabránit poškození lesní půdy a porostů. Konkrétně se jedná o částky do 500 tis. Kč.

Obec Kobylá nad Vidnavkou, město Žulová a Zlaté Hory využily čerpání investičních dotací PRV prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje MAS VP pro Jesenícko, a to konkrétně na základě fiche MAS **rekreace v lesích** – město Zlaté Hory vybuodovalo naučnou lesní stezku, město Žulová využilo dotaci na posílení rekreační funkce lesa a obec Kobylá nad Vidnavkou vystavěla FIT stezku (venkovní fitness stroje).

Dále prostřednictvím Státního pozemkového úřadu (Státní pozemkový úřad, ©2018) v Jeseníku v obcích Javorník (částka 23 mil. Kč), Vlčice (8 mil. Kč) a Mikulovice (částka 7 mil. Kč) byly vybudovány **polní cesty pro zlepšení dopravní infrastruktury zemědělských subjektům k pozemkům**.

Investiční dotace pro veřejný sektor jsou značně omezeny. Obce mohou žádat pouze výši zmíněné dotace. Větší možnosti mají prostřednictvím MAS, kde mohou, mimo jiné konkrétně prostřednictvím **F6 Obnova venkovských oblastí** žádat o dotace na rekonstrukci, oplocení, osvětlení, chodníky apod.

6.4 Soukromý sektor

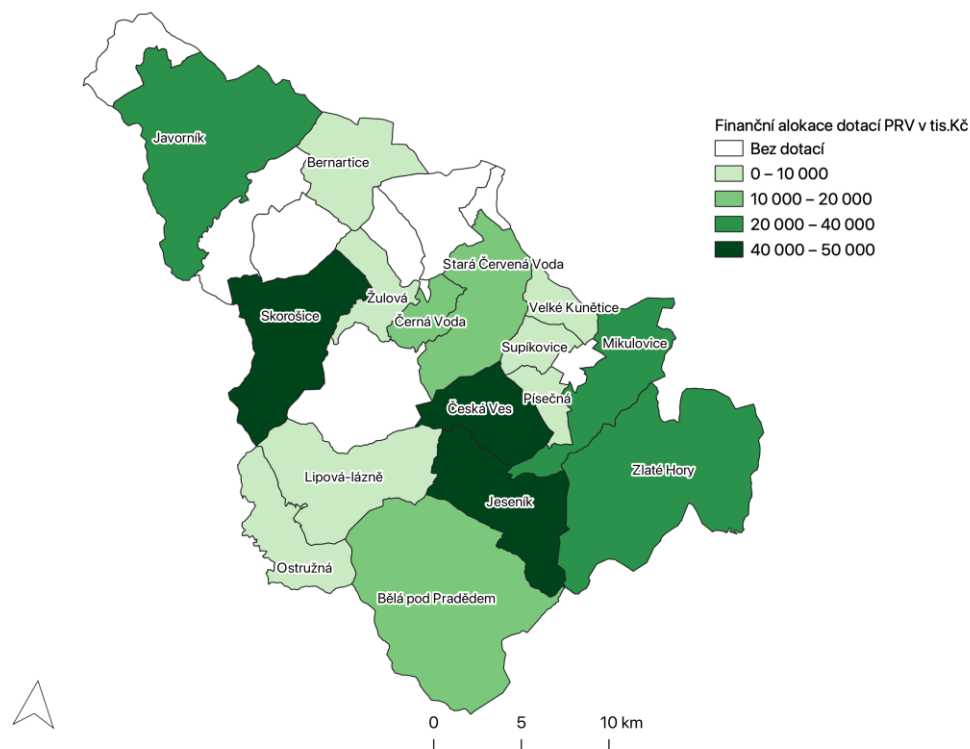
Soukromý sektor má více možností v čerpání dotací. Mohou čerpat po splnění určitých podmínek projektové (investiční) dotace, ale též dotační příspěvky stanovené nařízením vlády viz *P II*.

Na *Obrázku 9* lze vidět, že Nařízením vlády prováděna opatření PRV využívají téměř ve všech obcích v okrese Jeseník. Analýza je prováděna na základě dat fiskálních let 2017-2019. V obcích Skorošice, Česká Ves a ve městě Jeseník se shrnuté částky jednotlivých opatření během těchto let pohybují okolo 50 mil. Kč.

Dále nejvíce finančních příspěvků čerpá město Zlaté Hory a Javorník, obec Mikulovice, Černá voda a Stará Červená Voda v rozmezí od 20 až 40 mil. Kč. V přepočtu na jeden rok částka činí přibližně 10 mil. Kč. Tyto částky se odvíjí zejména podle počtu zemědělských subjektů v dané obci a jednotlivých opatření. Ve Skorošicích sídlí střední zemědělské podniky Jagos nebo AGROPARKL. Zmíněné podniky vlastní značnou část své zemědělské půdy a nachází se ve vymezené oblasti ANC. Pro pěstování zemědělských plodin není tato

oblast příliš vhodná, proto převládají trvalé travní porosty s pastevectvím, tudíž mohou čerpat veřejnou podporu EKOZ. Dalším příkladem středního zemědělského podniku je v Jeseníku, kde sídlí Zemědělské družstvo Jeseník s 1600 ha zemědělské půdy.

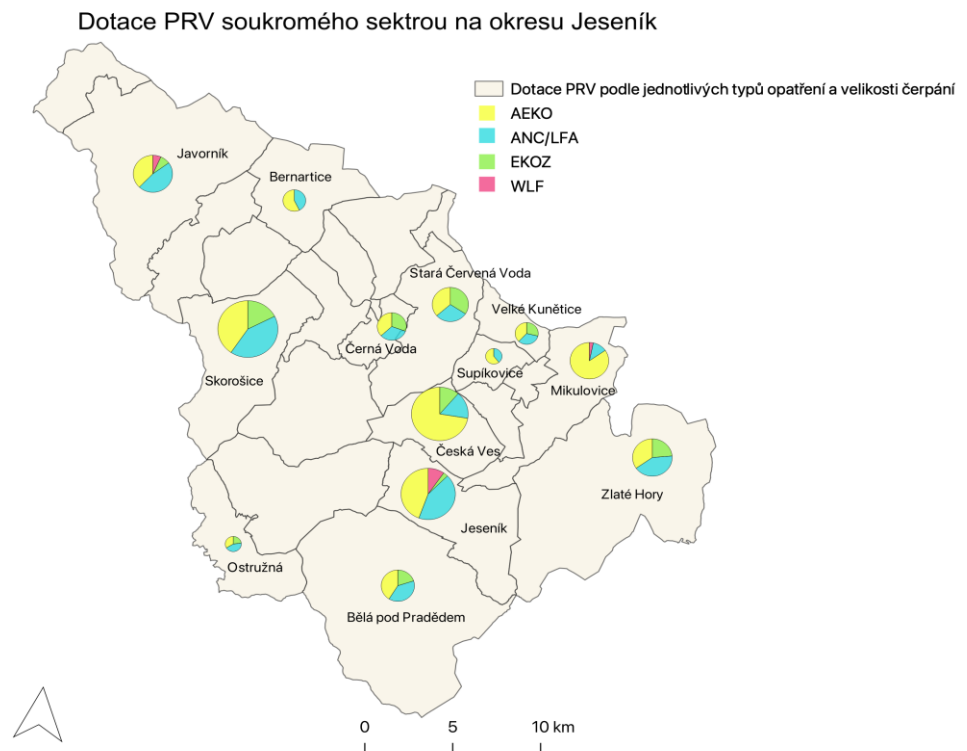
Dotace PRV čerpány soukromým sektorem na území obcí okresu Jeseník

Obrázek 9 Kartogram podpory soukromého sektoru v okresu Jeseník v letech 2017-2019 (v tis. Kč) (ČÚZK, © 2021, vlastní zpracování)

6.4.1 Rozdělení Nařízením vlády prováděna opatření PRV soukromého sektoru podle druhu dotací

Jak bylo naznačeno v předchozí kapitole, Nařízením vlády prováděna opatření PRV se dělí podle jednotlivých druhů na AEKO, ANC, EKOZ, WLF a další. Ostatní nejsou znázorněny na *Obrázku 10*, jelikož jejich částky byly v souladu s okresem Jeseník zanedbatelné, ale budou dále v textu zmíněny.

Obrázek 10 Kartodiagram soukromého sektoru podle druhu dotací PRV v okrese Jeseník v letech 2017-2019 (ČÚZK, © 2021, vlastní zpracování)

Nejvíce dotačních prostředků v rámci okresu Jeseník v zemědělském hospodářství plyne z opatření **AEKO – Agroenvironmentálně-klimatické opatření**. Cílem tohoto opatření je integrovaná produkce, ošetřování travních porostů, zatravňování orné půdy, biopásy apod. Jak bylo znázorněno na *Obrázku 2* v předchozí kapitole, výměra orné půdy z celkového území okresu Jeseník činí 20 % a trvale travní porosty 12 %. Tudiž lze konstatovat, že většina zemědělců vlastní půdu trvale travních porostů, které ošetřují. Dále se věnují převážně chovem hospodářských zvířat – pastevectví, na základě toho mohou splňovat opatření integrované produkce (udržitelné zemědělství šetrné na životní prostředí). Tudiž spousta zemědělských subjektů má nárok na opatření AEKO. Částky se odvíjí od ha zemědělské půdy, například AGROPARKL s 2000 ha půdy pobírá přibližně 2,5 mil. Kč, což je 212,5 tis. Kč za měsíc. V porovnání s rodinnou farmou se 13 ha půdy roční částka činí 7,8 tis. Kč, tj. 650 Kč měsíčně.

Dále nejvíce využívanou dotační položkou s vysokou finanční alokací je opatření **ANC – méně příznivé oblasti** (do roku 2019 opatření LFA). Cílem tohoto opatření je udržení zemědělského hospodářství v nepříznivých podmínkách pro různé pěstování rostlin, chov hospodářských zvířat apod. Téměř celý okres Jeseník se nachází v oblasti ANC z důvodu

považování za horskou oblast. Částka opatření ANC se rozděluje podle odstupňovaných typů. Proto, na *Obrázku 10* vidíme, že vyšší částky ANC se nachází především v oblasti hor. Například obec Bernartice se nachází v nížinách, z toho důvodu je částka nižší. Finanční alokace na opatření ANC je podobná jako v předchozím případě. Dotační příspěvek pro AGROPARKL sídlící ve Skorošicích činí 2,6 mil. Kč. V této oblasti je částka ANC mírně vyšší než AEKO. Z pohledu rodinné farmy se 13 ha půdy roční částka činí 7,5 tis. Kč, tj. přibližně stejná částka jako u AEKO.

Dalším opatřením je **EKOZ/ EZ – ekologické zemědělství**. Poskytuje se v rámci zemědělského hospodaření šetrného k životnímu prostředí, tj. výše prostředků na travní porosty, na semeno, plodiny, zatravňování orné půdy, na vinice, sady apod. EKOZ je podobné opatření AEKO. Na území okresu Jeseník je možnost příspěvků EKOZ omezena, jelikož se opatření týká chmelnic a vinic, které nejsou na území přítomny.

Opatření WLF (Welfare)/DŽPZ – dobré životní podmínky zvířat. WLF je využíváno pouze na území města Jeseník konkrétně Zemědělským družstvem Jeseník. Poskytuje se specificky na výběh pro krávy, zvětšení lehacího prostoru a stájového prostředí dojníc, prasnic, prasniček apod. Částka pro tento podnik ročně činí přibližně 1,4 mil. Kč.

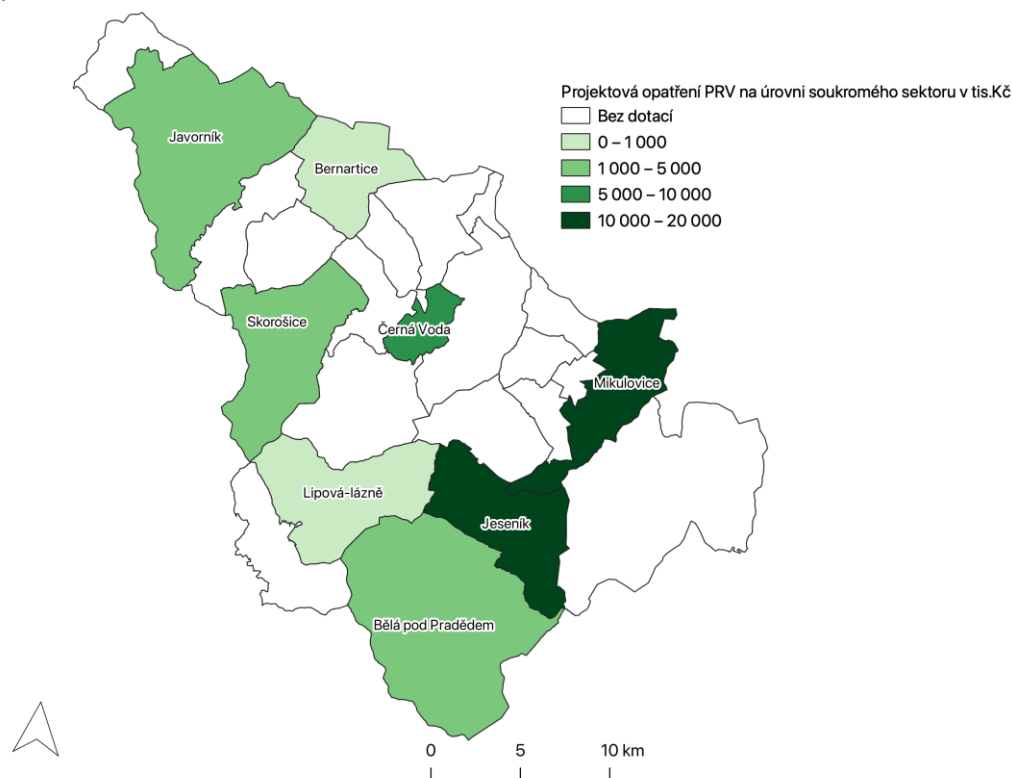
Dalším opatřením, které nebylo promítnuto na *Obrázku 10*, ale místy je zřízena v rámci vymezených oblastí Natura 2000. Slouží jako kompenzace ušlého zisku v daných oblastech. Využívá se na vybraných lokalitách města Jeseník a Zlatých Hor. Například, částka příspěvku Natura 2000 pro Zemědělské družstvo Jeseník se pohybuje okolo 4 tis. Kč ročně.

6.4.2 Projektová opatření PRV čerpána soukromým sektorem

Jak už bylo zmíněno, soukromé subjekty mají možnost žádat investiční (projektové) dotace sami nebo prostřednictvím MAS. Tyto dotace jsou velmi náročné na administrativní zpracování. Žadatelé o dotaci se musí zavázat pětiletou udržitelností a k pravidelným kontrolám. Avšak, investiční dotace mohou vytvářet konkurenční výhodu pro žadatele, kteří jsou schopni překonat složitost administrativního zpracování.

Na *Obrázku 11* jsou znázorněny obce, ze kterých žadatelé o dotaci pocházejí, na základě schválených žádostí o Projektová opatření PRV podle výše obdržených financí prostředků. Za období 2017-2019 se jednalo o 29 schválených žádostí.

Projektová opatření PRV na základě samostatné žádosti soukromého sektoru na úrovni obcí okresu Jeseník

Obrázek 11 Kartogram samostatných žádostí soukromého sektoru na Projektová opatření PRV v okresu Jeseník v letech 2017-2019 (v tis. Kč) (ČÚZK, © 2021, vlastní zpracování)

Nejvyšší částky byly poskytnuty na území Jeseníku, Mikulovic a Černé Vody. Nejvíce podaných a schválených žádostí v celkovém počtu dvanáct bylo na opatření **Investice do hmotného majetku** konkrétně **investice do zemědělských podniků**, u který je dotace poskytována ve výši 40-80 % na stavby, stroje, technologie a rekonstrukce v rámci zemědělského hospodaření v přibližné celkové částce 31 mil. Kč

V celkovém počtu pěti schválených žádostí s druhou nejvyšší částkou 3 mil. Kč bylo vyplaceno pro opatření **Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelských činností** konkrétně na **Zahájení činnosti mladých zemědělců**. Tyto dotace byly čerpány na území obce Černá Voda a Bělá pod Pradědem. V rámci opatření byly schváleny další tři žádost na **Investici do mimoprodukční funkce** v částce 2,8 mil. Kč.

Na základě jedné schválené žádosti na **Podporu vývoje nových produktů, postupů a technologií** v rámci opatření **Spolupráce** byla na území města Jeseník čerpána částka ve výši 1,4 mil. Kč

Další investiční dotační příspěvky na jedno opatření činily přibližně 500 tis. Kč. Jednalo se konkrétně o **Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů, Podpora agroturistiky** (Zemědělské družstvo Jeseník) a **Technika a technologie pro lesní hospodářství**.

6.4.3 Shrnutí hodnocení využití dotací na území okresu Jeseník

Po provedené analýze v rámci dostupných dat o příjemcích dotací na portálu Státního zemědělského intervenčního fondu lze konstatovat, že Nařízením vlády prováděných opatření PRV jsou dotační částky vysoké, a téměř každý zemědělský subjekt tyto dotace na Jesenicku využívá. Dotační příspěvky jsou výraznou pomocí pro zemědělské hospodaření a částečná náhrada příjmů. Avšak, pokud jde o Projektová opatření PRV je spousta podnikatelských subjektů, kteří tyto dotace nežadají. Výrazná pomoc je MAS, prostřednictvím níž žádá větší množství žadatelů, zejména z důvodu poskytnutí pomoci s podáváním žádostí a předávání znalostí.

Na základě posouzení jednotlivých kartogramů a kartodiagramů podle žadatelů na území obcí, a pokud shrneme všechny dotace dohromady, lze konstatovat, že nejvíce žadatelů a příjemců dotací je na území obcí Bělá pod Pradědem, Skorošice, Černá Voda, Bernartice, Mikulovice, Česká Ves a na území měst Javorník, Jeseník, Zlaté Hory.

7 ANALÝZA PROVEDENÝCH ROZHOVORŮ S VYBRANÝMI AKTÉRY A STAKEHOLDERY ROZVOJE VENKOVA NA ÚZEMÍ JESENÍK K VYHODNOCENÍ VYUŽITÍ DOTACÍ

V této části bakalářské práce jsou shrnuty jednotlivé rozhovory, konkrétně se šesti vybranými aktéry a stakeholdery rozvoje venkova na území Jeseník jako základ pro vyhodnocení využití dotací z Programu rozvoje venkova na daném území. Rozhovory byly provedeny se zastoupením aktérů MAS, veřejného a soukromého sektoru. Konkrétně se jednalo o projektové manažery PRV a SCLLD za MAS VP pro Jesenicko. Za veřejný sektor odpovídal zaměstnanec oddělení projektových opatření SZIF v Olomouci. V rámci soukromého sektoru, na otázky odpovídal zaměstnanec středního zemědělského podniku se sídlem ve Skorošicích, dva představitelé ekologické rodinné farmy na území okresu Jeseník, finanční a projektová manažerka PRV. Těmto respondentům byly pokládány následující otázky:

1) Jak byste zhodnotili využívání dotací v rámci Programu rozvoje venkova na území okresu Jeseník z hlediska:

- **finančních zdrojů**

Ve vztahu k Nařízením vlády prováděných opatření PRV (podle respondentů provozní dotace), částky jsou přesně dané. Závisí výhradně na kurzovém rozdílu. Avšak, u Projektových opatření PRV jsou finanční zdroje alokovány ze strany Evropské unie a Ministerstva zemědělství.

„Veřejné mínění velmi ovlivňuje množství peněz, které do zemědělství a rozvoje venkovských oblastí poteče. Je to úloha především států a vládnoucích garnitur, aby tyto oblasti dostatečně propagovaly a tvořily dobré Public relations.“

Stále však platí, že existuje vyšší poptávka po dotacích z PRV než je finanční dostupnost. Tento vytváří mezi jednotlivými potencionálními žadateli **konkurenční prostředí** a výsledky jsou vyhlašovány na základě preferenčních kritérií výzev a rozdělují se na základě charakteristiky podnikatelského subjektu. Znační část potencionálních žadatelů jsou malé rodinné farmy nebo jednotlivci s menší zemědělskou plochou. Podnikatel s méně než 30 ha půdy v ČR, musí mít další zaměstnání, aby se uživil. Pokud tyto podnikatelé chtějí podnikat výhradně v zemědělství, podle jednotlivých respondentů je **jediná cesta čerpat dotace** z Projektového opatření PRV, jelikož provozní jsou nedostačující.

S finančními zdroji souvisí i **financování tzv. ex-post**. Finanční prostředky jsou vyplaceny až po schválení žádostí a nakoupení stroje, technologie či výstavbě, nebo rekonstrukce budov. S tímto způsobem financování souvisí jeden velký problém. Převážná většina drobných zemědělců a podnikatelů nemají najednou tolik finančních prostředků, aby si mohli předměty žádosti financovat dopředu sami. Závěr dokumentuje jednoho z respondentů.

„Já vždycky tvrdím, že dotace nejsou pro chudáky. Jsou obzvlášť pro ty, kteří umí počítat a vědí, že se jim do budoucna minimálně 50 % výdajů vrátí zpátky. Tomuhle se říká efektivní a udržitelné hospodaření.“

- **zájmu potenciálních žadatelů**

Pokud jde o investiční dotace je zájem ze strany podnikatelských subjektů velký. Avšak, často se naráží na problém, jako **je složitá administrativa, neznalost a nedostatek času**. V dotační politice je důležité se neustále vzdělávat a sledovat výzvy. Tohle si většina zemědělců nebo drobných podnikatelů nemůže dovolit, proto ztrácí o dotace zájem. Další obavou potenciálních žadatelů je doba **udržitelnosti pěti let**.

Vzhledem podaným žádostem prostřednictvím MAS lze prokázat, že nejvíce žadatelů jsou drobní mimoprodukční podnikatelé. Nicméně, se finanční alokace pohybuje okolo 500 tis. Kč na žádost. Pokud jde o podnikatele v zemědělství, žádostí bývá výrazně méně, ale částky se mohou pohybovat okolo 1 mil. Kč. Nyní nově žádají dotační příspěvek jednotlivé spolky, neziskové organizace pro dovybavení kluboven apod.

- **smyslu a účelů projektů**

Projety jsou pro zemědělce a drobné podnikatele přínosné a hodně žádané. Nejvíce se využívají **investiční dotace do hmotného majetku**, do rozvoje zemědělských podniků a podnikatelských činností. Jeden z respondentů uvedl:

„Schválené dotace na investice do hmotného majetku vytváří obrovskou konkurenční výhodu. Je rozdíl pořídit stroje a technické vybavení za 50 % nebo 100 % z celkové částky.“

Z hlediska vytváření **konkurenčního výhody** na základě šikovnosti, znalostí, zkušeností, nebo finančních možností žadatelů si zaplatit projektového manažera, je v tomhle ohledu dotační systém PRV spíše **nespravedlivý**.

- **možnosti žádat prostřednictvím MAS**

MAS tvoří prostřední článek mezi podnikatelským subjektem a Státním zemědělským intervenčním fondem. Značnou výhodou podávání žádostí prostřednictvím MAS je **vyšší podíl na dotační částku**. Tato organizace nemá velké finanční objemy, jako Program rozvoje venkova, ale nabízí přínosné projekty na základě svého SCLLD.

MAS **pomáhají drobným podnikatelům a zemědělcům**, kteří si neumí o investiční dotace zažádat sami. Jejich žádosti jsou jednodušší než u Programu rozvoje venkova. Dále MAS poskytují rady, doporučení a školení pro potenciální žadatele. Rovněž **připravují příjemce dotace na následné kontroly** ze Státního zemědělského intervenčního fondu. Jeden z respondentů k tématu konkrétně uvedl:

„Dlouho tady chyběl mezičlánek mezi Státním zemědělským intervenčním fondem a farmářem či drobným podnikatelem. MAS se tímto mezičlánkem stala. Proto, je třeba tuhle skupinu dále rozvíjet, dát jim více finančních zdrojů a pravomocí. Pro některé podnikatelské subjekty je to jediná možnost, jak dosáhnout na investiční dotace z PRV.“

Většina respondentů vidí MAS jako velmi nadějný, fungující, aktivní a snažící se článek. Avšak, konkrétně soukromá finanční a projektová manažerka PRV, na základě svých letitých zkušeností s různými MAS po republice, spatřuje jejich hlavní problém v nedostatečném vzdělání a zkušeností s podáváním žádostí. Stává se, že drobní podnikatelé se obrací na soukromou projektovou manažerku s žádostí o radu z důvodu, že MAS jim nedokáže vyhovět, nebo poradit s určitými žádostmi PRV.

2) V čem spatřujete největší problém dotační politiky Programu rozvoje venkova?

Na základě odpovědí respondentů je spousta problémů týkající se dotační politiky PRV. Největší problém je **složitost v podávání žádostí** a neustále studování metodických příruček zabírá spousta času. Dále se mnohdy stává, že **se dotační podmínky změní v průběhu výzvy**. Pokud je žádost už podaná, jde o zbytečný náklad obětované příležitosti.

Dalším velkým problémem jsou **velmi časté kontroly**. Z praxe se kontrolní orgán většinou zajímá spíše o to, zda jsou obsahově a formálně v pořádku všechny dokumenty než reálný pohled na věc.

Taktéž, metodiky, které jsou psány **odborným a právním jazykem**. Z pohledu laického uživatele je danému textu těžké porozumět. Velmi často se jedná o tzv. „**slovíčkaření**“.

Portál farmáře, jediný webový portál, přes který lze žádat dotaci z PRV, je poměrně složitý, nepřehledný a velmi často se systém přetěžuje. Z pohledu praxe jeden z respondentů uvedl:

„Představte si, že máte za sebou půl roku nebo rok práce, běhání po úřadech, nebo zaplacené stavební povolení. Zbývá chvíle do vyhlášení výzvy. Vy víte, že potencionálních žadatelů je 1500 a dotaci může dostat pouze 500. Všechny potřebné dokumenty nahrajete na portál a v tu chvíli, kdy máte zmáčknout odeslat, portál spadne a vy máte smůlu. Ztracený čas a peníze vám nikdo nevrátí.“

3) Jaké jsou podle Vás klíčové skupiny žadatelů o dotace?

Respondenti se shodují na tom, že zaměření se na mladé zemědělce a podnikatele je nejlepší cesta. Mladí zemědělci jsou více aktivní, pokud jde o čerpání investičních dotací, jsou ochotní se učit novým věcem a samostatně se vzdělávat.

4) Co by podle Vás pomohlo zvýšit využívání dotací z PRV?

Ideálním řešením by bylo, kdyby se v každém podniku **zabýval jeden člověk výhradně dotacemi** a sledoval dotační politiku.

Dále by pomohlo **snížení administrativní zátěže a minimalizace právního jazyka**. Jeho oproštění v metodických příručkách pro žadatele, tím zajistit větší srozumitelnost.

Pokud jde o problém **měnění pravidel v průběhu výzev** je opravdu nejlepší podávání žádostí prostřednictvím **MAS**. Z toho důvodu, by MAS měla mít **větší pravomoci, vyšší finanční alokace, individuální přístup** a více **dbát na kvalitu** než kvantitu žadatelů. Většími pravomocemi je myšlena pomoc jednotlivým žadatelům s vyplněním žádosti, a usnadnit tím spolupráci. V dnešní době mohou dávat pouze rady, pravidla, příručky a pořádat semináře.

Nicméně, **MAS** čelí **problému nedostatečné propagace** a nevědomosti jiných potencionálních žadatelů. V tomto případě, by měly MAS klást velký důraz na zvyšování povědomí lidí o své existenci.

Dále by pomohla docela utopická představa, **financování tzv. ex ante – předem**.

8 NÁVRHY OPATŘENÍ NA ZLEPŠENÍ VYUŽITÍ DOTACÍ Z PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA

Dotační politika je velmi složitá a nelze najít jedno konkrétní opatření, které by vyhovovalo všem, a zároveň vyřešilo všechny problémy.

Cílem této kapitoly je podat návrhy opatření na zlepšení využití dotací z Programu rozvoje venkova v rámci okresu Jeseník. Na základě jednotlivých poznatků z teoretické a praktické části této práce, provedené analýzy, zhodnocení využívání dotací na území okresu a provedených rozhovorů.

8.1 Strategické vize

Strategickou vizí této kapitoly je podpořit rozvoj venkova na území okresu Jeseník prostřednictvím využití dotací z Programu rozvoje venkova. V předchozích kapitolách bylo zjištěno, že na dané území plynou dotační příspěvky. V návaznosti na provedené rozhovory bylo stanoveno, že největší dotační pomocí jsou investiční dotace neboli Projektová opatření PRV. Cílem je představení opatření, které pomohou čerpat dotační příspěvky, a řešit problémy zmíněné v rámci rozhovorů s respondenty.

8.2 Představení problémů, které ztěžují využívání dotací

Mezi hlavní problém na základě provedených rozhovorů patří velmi **složitá administrativa** a používání **odborného právníckého jazyka**. Žadatelé mají velmi často problémy pochopit jednotlivé věty, a označují jednotlivé žádosti jako „hru se slovíčky“. Stává se, že jedno slovo může mít více významů. Pokud jde o snižování složitosti administrativy, vzhledem k rozhovoru s respondentem, který využívá investiční dotace od prvopočátku konstatuje, že složitost administrativy se stále snižuje. Avšak, je třeba vzít na vědomí, že pro nové žadatele, kteří nikdy nepodávali žádost o dotace, se může jevit tato administrativa jako složitá. MAS uvádí, že velmi často nastává problém v okamžiku, kdy přijde potenciální žadatel, a uvidí jednotlivá pravidla a značné množství dokumentů, které musí vyplnit. Nejednou se stalo, že žadatel ztratil o dotaci zájem, vzhledem ke složitosti administrativy.

Dalším problémem pro zemědělce a drobné podnikatele je příslib **udržitelnosti pěti let**. Spousta těchto žadatelů má podnikání jako volnočasovou aktivitu nebo vedlejší činnost, proto opustí od žádání o dotaci s nejistotou, co bude za dalších pět let.

Rovněž měnění pravidel výzvy během vyhlášení probouzí v žadatelích nejistotu, nicméně poskytovatel dotace má na toto rozhodnutí ze zákona právo.

Též **velmi časté kontroly** jsou jedním z důvodů, které snižují zájem žadatelů o čerpání dotací. V praxi se MAS často setkávají s podnikateli, kteří mají finanční prostředky a mohli by si vypomocet dotační částkou. Nicméně, raději volí variantu pořízení stroje nebo technologie za své vlastní prostředky, aby se vyhnuli obávaným kontrolám.

Financování ex post je též odrazující pro některé potencionální žadatele z důvodu, že nemají finanční prostředky pro předfinancování, nebo si nechtějí brát úvěr.

Elektronizace veřejné správy, konkrétně v praxi **Portál farmáře** nefunguje tak, jak by měla. Tento portál je velmi složitý pro nové žadatele. Velmi často se stává, že webový portál v době, kdy má být výzva vyhlášena, v některých případech jde o sekundy, přestane fungovat. Zvýše uvedeného plyne, že ač měla elektronizace snahu ulehčit lidem, konkrétně žadatelům, práci a čas, tak dochází k opaku. Nicméně, pokud tento systém nefunguje správně, a dokonce ve vážných případech selže, může to v žadatelích vyvolat pocit diskriminace.

8.3 Představení opatření

- **Více kompetencí a větší finanční alokace MAS**

Na základě získaných poznatků z teoretické a praktické části je jedna z cest MAS, pokud jde o lepší využití dotací. Totéž bylo zmíněno i na základě rozhovorů s respondenty. Nicméně, MAS má své specifické problémy, které je nutné vyřešit. Tyto problémy se netýkají pouze konkrétní MAS na území okresu Jeseník, ale i ostatních MAS na území České republiky.

Prostřednictvím MAS mohou žádat jak zemědělci, drobní podnikatelé, tak jednotlivé obce. Myšlenkou PRV je zřejmě nabídnout jednotlivým sektorům místo, kde by si mohly přijít pro radu, pomoc a žádat o dotace. Je potřeba zmínit fakt, že MAS se nezabývají pouze Programem rozvoje venkova, ale i jinými dotačními programy. Je zřejmé, že tato skupina je značně zatížená.

Cílové skupiny místních obyvatel pro MAS na území okresu Jeseník by měly být zejména drobní podnikatelé. Pokud jde o veřejný sektor, obce mají dostatek finančních prostředků a personální kapacity si o dotaci zažádat zvlášť a samostatně. V důsledku toho by MAS zbylo více času pro podnikatelské subjekty.

Rovněž, by se MAS měla více zaměřovat na kvalitu než kvantitu potencionální žadatelů. To znamená, že by měla více navazovat individuální přístup s žadatelem, poznat jejich problémy, potřeby, a vést je celým dotačním procesem od přípravy, realizace a následného monitorování.

Další možností MAS jsou větší pravomoci. Na základě rozhovorů, by MAS ochotně pomáhali žadatelům s vyplňováním žádostí, pokud by jim to zákon umožňoval. Tyto pravomoci by uvítali zejména u těch žadatelů, kteří ani na základě jejich připomínek, pravidel a pouček nedisponují znalostmi potřebných k vyplnění žádosti.

Taktéž, další problém tvoří otázka propagace dotačních titulů. Už na základě zkušeností MAS se informování veřejnosti prostřednictvím vlastních webových stránek, týdeníků nejeví jako nejlepší řešení. Namísto toho, by bylo vhodné realizovat propagaci prostřednictvím odborných platforem typu Agrární komory Olomouckého kraje, pomocí osobních schůzek, seminářů nebo webinářů. S cílem zvyšovat povědomí veřejnosti o možnosti čerpání dotací na určitá opatření, tudíž se snažit o rozvoj okresu Jeseník.

Nicméně, přidělená finanční alokace je pro MAS podstatná. Jednotlivým MAS by mělo být přiděleno více finančních prostředků, pokud si připustíme, že pro některé podnikatelské subjekty je podávání dotačních žádostí prostřednictvím MAS jediná možnost, jak získat investiční dotace.

- **Nastavení úlohy veřejné správy jako pomocný a poradní orgán**

Další opatření, které by mohlo napomoci k lepšímu využívání dotací v rámci okresu Jeseník je nastavení úlohy veřejné správy jako pomocného a poradního orgánu. Problémem ale zůstává, že veřejná správa smí dělat pouze ty činnosti, které jsou vymezeny zákonem, a zároveň jsou kontroly nutné, aby se veřejné rozpočty chránily před zneužitím dotačních titulů.

Na základě odpovědí respondentů, bylo zjištěno, že největší problémy a zátěžové situace nastávají až po vyplacení dotace. Kontroly, které jsou nutné na základě dotačních pravidel, vystupují jako největší obava žadatelů

Opatření, které by pomohlo snížit obavy zejména drobným zemědělcům a podnikatelům, je upozornění od kontrolního orgánu s nápravnou dobou pro zjištěné nedostatky v rámci schváleného dotačního titulu. Jde o to, že pokud by byl zjištěn závažnější problém, vzhledem k vyplacené dotaci, příjemci dotačních prostředků by získali možnost nápravy v určitém časovém období.

- **Zjednodušení Portálu farmáře a hodnocení výzev na základě specifitějších preferenčních kritérií nebo kolových výzev**

Webový Portál farmáře je jediný portál, přes který lze žádat jednotlivé dotace Programu rozvoje venkova. V rámci portálu o dotaci žádají všichni žadatelé, tj. podnikatelské subjekty a obce. Tudíž, bylo by přínosné, grafické rozlišení, zjednodušení či zpřehlední pro žadatele z obcí a pro mimoprodukční podnikatele. Částečně by to pomohlo vyřešit problémy s přehledností pro nové žadatele. Pokud jde o technické potíže webového portálu, nejlepší řešení by bylo kvalitní připojení a stabilita systému. Nicméně, to v určitých lokalitách není možné. Technické obtíže lze řešit způsobem, že se nebudou vyhlašovat průběžné výzvy, u kterých záleží na rychlosti podané žádosti vzhledem k finanční alokaci. Jde o krátké časové úseky. Pokud jde o to zamezit technické obtíže, bylo by lepší vyhlašovat průběžné výzvy na základě více specifických preferenčních kritérií nebo kolových výzev.

8.4 Shrnutí a zhodnocení navrhovaných opatření

Jak bylo zmíněno v této kapitole, návrhy jednotlivých opatření v dotační politice jsou velice složité. Na veškeré dotační opatření lze poohlížet ze dvou stran.

Na základě analýzy využívání dotací, provedených rozhovorů a zjištěných problémů, byly vybrány tři opatření, které by pomohly zlepšit využívání dotací z Programu rozvoje venkova na území okresu Jeseník. Konkrétně se jedná o poskytnutí více kompetencí a větší finanční alokace MAS, z toho důvodu, že pro mnohé žadatele je MAS jediná možnost, jak získat investiční dotace. Dalším opatřením je role veřejné správy jako pomocný a poradní orgán. Třetí opatření se týká rozdělení Portálu farmáře, hodnocení průběžných výzev na základě více specifických preferenčních kritérií nebo vyhlašování kolových výzev, které by vyřešilo technické obtíže.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce byla analýza využití dotací z Programu rozvoje venkova na území okresu Jeseník a následné zpracování návrhů opatření, která pomohou zlepšit využití dotací na vybraném území.

V rámci řešení cílů byla využita explorační statistická analýza, tematická kartografie a kvalitativní výzkum pomocí nestandardizovaných rozhovorů s respondenty soukromého a veřejného sektoru.

Hlavním zjištěním této práce bylo, že MAS je východiskem a řešením problémů týkající se čerpání investičních dotací z Programu rozvoje venkova. MAS je pro některé žadatele jedinou cestou, jak dosáhnout na finanční příspěvky z Projektového opatření PRV.

Dále prostřednictvím analýzy bylo zjištěno, že na území okresu Jeseník plynou dotační příspěvky, pokud se jedná o Nařízením vlády prováděné opatření PRV, na kterých jsou zemědělské subjekty závislé. Ve vztahu k Projektovým opatření PRV, by se dotační příspěvky měly více čerpat. Hlavním problémem využívání dotací je složitá administrativní zátěž, změna pravidel během vyhlášené výzvy, velmi časté kontroly, složitost a technické potíže webového Portálu farmáře.

Pokud jde o porovnání analýzy zemědělství s Rumpalem a kol. (2011), na území okresu Jeseník stále převažují trvale travní porosty, které jsou vázány dotačním příspěvkem. Stále je platná závislost místních zemědělských subjektů na Nařízením vlády prováděna opatření PRV, konkrétně AEKO a ANC. Tudíž, lze konstatovat, že v těchto parametrech nedošlo ke změně.

Následně bylo potvrzeno, že dotační politika je složitá. Na základě zjištěných problémů, by bylo vhodné, aby příjemci prostřednictvím platformy Agrárních komor navázali komunikaci s Ministerstvem zemědělství a artikulovali své problémy. Nicméně, jsou zde oblasti, kde existuje značná variabilita respondentů v názoru na to, co je pro jednotlivce a dotační politiku přínosné.

Na základě analýzy a provedených rozhovorů s respondenty, byly představeny tři návrhy opatření na zlepšení využití dotací. První opatření se snaží řešit přidělení více kompetencí a finančních prostředků pro MAS. Opatření je přínosné, avšak sebou nese hrozby týkající se finančních zdrojů (přesun transferů mezi jednotlivými položkami rozpočtu, alokované částky na PRV). Zvýšení kompetencí MAS by muselo být právně ošetřeno, což naznačuje

značně časově náročný proces. Dalším opatřením je úloha veřejné správy jako poradní a kontrolní orgán. Veřejná správa má nedostatečné kompetence v legislativě. Pokud jde grafické rozlišení, zjednodušení či zpřehlední Portálu farmáře je to otázka finančních prostředků. Co se týká výzev, bylo by vhodné vyhlášovat průběžné výzvy se specifitějšími preferenčními kritérii či výzvy kolové. Pokud jde o změnu či úpravu hodnocení výzev, bylo by vyhodnocování časově náročnější. Je nutné konstatovat, že všechny tyto návrhy byly potvrzeny ze strany respondentů.

Závěrem je nutné zmínit omezení v analýze, kterými je omezený počet respondentů, omezený počet užitých metod prováděné analýzy a omezenost datové základny na úrovni vybraného okresu, která neumožňuje komparativní analýzu s jinými částmi.

Tento výzkum je možné obohatit o zhodnocení čerpání dotací z Projektových opatření PRV v souladu se zemědělskými subjekty, a jejich vlivu na podnikání v zemědělství.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

BARÁKOVÁ, Blanka, 2010. *Financování společné zemědělské politiky Evropské unie se zaměřením na Českou republiku*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 162 s. ISBN 978-80-7372-657-7.

FOJTÍKOVÁ, Lenka a Marián LEBIEDZIK, 2008. *Společné politiky EU: Historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1.vyd. Praha: C. H. Beck, 179 s. ISBN 978-80-7179-939-9.

GREEN, Gary Paul, ed., 2013. *Handbook of Rural Development*. 1st ed. Glos, UK: Edward Elgar Publishing, 358 s. ISBN 978-1-78100-670-2.

KAIMAL, Dr. Mohankumr C., 2014. *ICT for Rural Development*. 1st ed. Sholapur: Laxmi Book Publication, 425 s. ISBN 978-1-312-71081-8.

KULL, Michael, 2016. *European Integration and Rural Development, Actors, Institutions and Power*. 2nd ed. Oxon: Routledge, s.202. ISBN 9781317139546.

MCMAHON, Joseph A., 2019. *EU Agricultural Law and Policy*. 1st ed. Glos, UK: Edward Elgar Publishing, 296 s. ISBN 978-1-78100-254-4

PAIN, Adam a Kjell HANSEN, 2019. *Rural Development: Routledge Perspectives on Development*. 1st ed. Oxon: Routledge, 314 s. ISBN 978-1-138-77566-4.

PĚLUCHA, Martin a Edward KASABOV, ed., 2020. *Rural Development in the Digital Age: Exploring Neo-Productivist EU Rural Policy*. 1st ed. Oxon: Routledge, 213 s. ISBN 978-0-367-35658-3.

POLÁKOVÁ, Jana, 2018. *Politika rozvoje venkova v EU*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita, 246 s. ISBN 978-80-213-2796-2.

RUMPEL, Petr, 2011 et al. *Komplexní regionální marketing periferního rurálního regionu Jesenícko*. 1. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 244 s. ISBN 978-80-7380-320-9.

WOKOUN, René, 2012. *Konkurenceschopnost regionů Evropské unie a České republiky*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 123 s. ISBN 9788074145346.

Internetové zdroje:

AGROFERT, a.s, 2020. AGROPARKL spol. s r.o. *Agrofert, a. s.* [online]. [cit. 2021-05-19]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/nase-spolecnosti/305/agroparkl-spol.-s-r.o>.

Agroholding, © 2011–2019. *Filosofie firmy. Zemědělské družstvo "AGROHOLDING"* [online]. [cit. 2021-05-19]. Dostupné z: <http://www.agroholding.cz/filozofie.php>

AMSP ČR, 2019. Analýza zemědělství: zpracoval tým Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR. *AMSP ČR* [online]. [cit. 2021-04-29]. Dostupné z: <https://amsp.cz/wp-content/uploads/2019/08/Analýza-zemědělství%C3%AD-2019.pdf>

AGRO Česká Ves, s.r.o. [online], © 2010–2021. Jan Zálešák, Antonín Straškrába [cit. 2021-05-19]. Dostupné z: <http://www.agrocv.cz/o-nas>

AOPK ČR, © 2021. Geologie, *AOPK ČR: Správa CHKO Jeseníky* [online]. [cit. 2021-05-13]. Dostupné z: <https://jeseniky.ochranaprirody.cz/charakteristika-CHKO/geologie/>

AOPK ČR, © 2021. Fauna, *AOPK ČR: Správa CHKO Jeseníky* [online]. [cit. 2021-05-13]. Dostupné z: <https://jeseniky.ochranaprirody.cz/charakteristika-CHKO/fauna/>

AOPK ČR, © 2021. Flóra, *AOPK ČR: Správa CHKO Jeseníky* [online]. [cit. 2021-05-13]. Dostupné z: <https://jeseniky.ochranaprirody.cz/charakteristika-CHKO/flora/>

AOPK ČR, © 2021. Natura 2000. *AOPK ČR: Správa CHKO Jeseníky* [online]. [cit. 2021-05-13]. Dostupné z: <https://jeseniky.ochranaprirody.cz/ochrana-prirody-a-krajiny/natura-2000/>

Asociace regionálních značek, © 2010-2021. Kozí farma u Komínků. *Asociace regionálních značek: JESENÍKY originální produkt®* [online]. [cit. 2021-05-19]. Dostupné z: <https://www.regionalni-znacky.cz/jeseniky/cs/certifikovane-produkty/detail/1674/kozi-farma-u-kominku>

Biofarmabobrovník [online], © 2021. inPAGE – webové stránky [cit. 2021-05-21]. Dostupné z: <https://www.biofarmabobrovnik.cz>

BYDŽOVSKÁ, Marie, 2018. Zemědělství. *Euroskop.cz* [online]. [cit. 2021-05-01]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8924/sekce/zemedelstvi/>

Central statistics Office, 2019. Urban and Rural Life in Ireland. *Central Statistics Office* [online]. [cit. 2021-05-10]. Dostupné z: <https://www.cso.ie/en/releasesandpublications/ep/p-urli/urbanandrurallifeinireland2019/introduction/>

Český statistický úřad, © 2020. Demografická ročenka okresů - 2010 až 2019: Jeseník. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-05-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/121739400/1300562062.pdf/e62d4c7c-37cf-4a6c-a0ea-2496c979c2d4?version=1.1>

Český statistický úřad, © 2020. Nezaměstnanost v Olomouckém kraji k 30. 9. 2020. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-05-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xm/nezamestnanost-v-olomouckem-kraji-k-30-9-2020>

Český statistický úřad, © 2020. Velikostní skupiny obcí podle krajů, okresů – počet obcí. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/126437579/32019920003.pdf/e0c8e5f5-aa30-4b97-8dab-8e6304def398?version=1.1>

Český statistický úřad, © 2021. Charakteristika okresu Jeseník. *Český statistický úřad: Krajská správa ČSÚ v Olomouci* [online]. [cit. 2021-05-08]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xm/okres_jesenik

Český statistický úřad, © 2021. Jeseník (okres Jeseník): Stav obyvatel. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-05-16]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31588&u=__VUZEMI__43__536385#

Český statistický úřad, © 2021. Nezaměstnanost v Moravskoslezském kraji k 31. 12. 2020. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-05-16]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xt/nezamestnanost-v-moravskoslezskem-kraji-k-31-12-2020>

Český statistický úřad, © 2021. Růst ekonomického výsledku zemědělství pokračoval. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-04-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/rust-ekonomickeho-vysledku-zemedelstvi-pokracoval>

Český statistický úřad, © 2021. Veřejná databáze: Vše o území. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2021-05-18]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

ČGS, © 2003-2012. Geologické lokality. *Česká geologická služba* [online]. ČGS [cit. 2021-5-15]. Dostupné z: <http://lokality.geology.cz/d.pl>

ČÚZK, © 2021. Geoportál ČÚZK: přístup k mapovým produktům a službám resortu. *Státní správa zeměměřictví a katastru* [online]. [cit. 2021-05-19]. Dostupné z: [https://geoportal.cuzk.cz/\(S\(qi3wagvm3jzgvhfjg2ld2hv0\)\)/Default.aspx?lng=CZ&mode=TextMeta&side=dsady_RUIAN_vse&metadataID=CZ-00025712-CUZK_SERIES-MD_RUIAN-OBCE-SHP](https://geoportal.cuzk.cz/(S(qi3wagvm3jzgvhfjg2ld2hv0))/Default.aspx?lng=CZ&mode=TextMeta&side=dsady_RUIAN_vse&metadataID=CZ-00025712-CUZK_SERIES-MD_RUIAN-OBCE-SHP)

Deník veřejné správy, 2011. Nová typologie městských a venkovských regionů NUTS 3 podle Evropské komise. *Deník veřejné správy* [online]. [cit. 2021-02-26]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6485296>

Ekofarma NA3, 2021. O nás. *Ekofarma NA3* [online]. [cit. 2021-05-19]. Dostupné z: <https://na3.cz/>

Euroregion Praděd, © 2021. Vznik Euroregionu Praděd. *Euroregion Praděd* [online]. [cit. 2021-05-09]. Dostupné z: <http://www.europraded.cz/o-nas/>

European Commission, © 1995-2021. Aims of the common agricultural policy. *European Commission* [online]. [cit. 2021-05-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_cs#howitspaidfor

European Union, © 1995-2021. Common agricultural policy funds: CAP in the EU budget. *European Commission* [online]. [cit. 2021-04-09]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/financing-cap/cap-funds_cs

European Union, © 1995-2021. Degree of urbanisation classification. *Eurostat* [online]. [cit. 2021-05-11]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics->

explained/index.php?title=Degree_of_urbanisation_classification_-_2011_revision#Degree_of_urbanisation_classification

European union, ©1995-2021. LEADER/CLLD. *European Network for Rural Development* [online]. [cit. 2021-05-11]. Dostupné z: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld_en

European Union, ©1995-2021. Rural development. *European Commission* [online]. European Union [cit. 2021-05-11]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_en#eusupport

European Union, ©1995-2021. Rural development: LEADER. *European Commission* [online]. [cit. 2021-04-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_en#leader

Evropská komise, ©1995-2021. Evropský námořní a rybářský fond (ENRF). *Evropská komise* [online]. [cit. 2021-04-25]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/106/financovani-spolecne-zemedelske-politiky>

Evropský informační projekt, © 2018. AGRI ČR+. *AGRI ČR+* [online]. [cit. 2021-05-01]. Dostupné z: <http://www.agricrplus.cz/epidemie-bse-v-eu-nehrozi>

Kozí farma U Nýdrů, ©2013. O nás. *Kozí farma U Nýdrů* [online]. [cit. 2021-05-19]. Dostupné z: <https://www.kozifarmaunydrulu.cz/o-nas/>

MASSOT, Albert, 2021. Nástroje SZP a jejich reformy. *Evropský parlament* [online]. © Evropská unie – EP [cit. 2021-05-01]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/107/nastroje-szp-a-jejich-reformy>

MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, © 2017-2021. Informace k plánované 5. výzvě PRV. *MAS Jesenicko: Aktuality* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://www.masjesenicko.cz/cz/aktuality/62-informace-k-planovane-5-vyzve-prv.html>
Projekty zrealizované, © 2018. *Státní pozemkový úřad* [online]. Státní pozemkový úřad [cit. 2021-05-24]. Dostupné z: <https://www.spucr.cz/program-pro-rozvoj-venkova/projekty-zrealizovane>

MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko, © 2017-2021. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území: MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenicko 2014–2020. *MAS Jesenicko* [online]. [cit. 2021-05-08]. Dostupné z: <https://www.masjesenicko.cz/storage/user-3/module-67/282-sclld-final-mas-vp-jesenicko-1549532173.pdf>

Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020. Uchazeči a volná místa. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* [online]. [cit. 2021-05-16]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz/web/data/vizualizace3>

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, © 2019. Okresy Olomouckého kraje. *RIS* [online]. [cit. 2021-05-08]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/krajske-ris/olomoucky-kraj/okresy>

Ministerstvo pro místní rozvoj, ©2021. Podpora obnovy a rozvoje venkova. *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR* [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/narodni-dotace/podpora-a-rozvoj-regionu/podpora-rozvoje-regionu-2021/podpora-obnovy-a-rozvoje-venkova>

Ministerstvo zemědělství, 2014. Program rozvoje venkova na období 2014-2020: Verze schválená vládou ČR dne 9. 7. 2014. In: *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2021-03-06]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/321101/PRV_do_vlady.pdf

Ministerstvo zemědělství, ©2009-2021. Komentář k návrhu rozpočtu kapitoly MZe ČR na rok 2020. *Ministerstvo zemědělství* [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/655174/Komentar_k_rozpocetu_MZe_2020.doc

Ministerstvo zemědělství, © 2009-2021. M12 Platby v rámci sítě Natura 2000 a podle rámcové směrnice o vodě. *Dotace: eAGRI* [online]. [cit. 2021-05-21]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2014/opatreni/m12-platby-vramci-site-natura-2000-a/>

Ministerstvo zemědělství, © 2009-2021. Národní dotace. *Dotace (eAGRI)* [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/narodni-dotace/>

Ministerstvo zemědělství, © 2009-2021. Podpora de minimis. *Dotace (eAGRI)* [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/verejna-podpora-a-de-minimis/podpora-de-minimis/>

Ministerstvo životního prostředí, © 2008–2020. Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD). *Ministerstvo životního prostředí* [online]. [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/organizace_pro_ekonomickou_spolupraci

NOVOTNÝ, Ladislav et al., 2015. Defining rural areas of Visegrad countries. *Studia Obszarów Wiejskich* [online]. Warszawa: Studia Obszarów Wiejskich, (39), 21-34 [cit. 2021-05-10]. Dostupné z: doi:<http://dx.doi.org/10.7163/SOW.39.2>

NUNVÁŘOVÁ, Svatava a Ondřej PETR, KLÍMOVÁ, Viktorie a Vladimír ŽÍTEK, ed., 2015. Netradiční pohled na definici venkova. In: *XVIII. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách. Sborník příspěvků*. Brno: Masarykova univerzita, s. 499-507. ISBN 978-80-210-7861-1. Dostupné z: doi:[10.5817/CZ.MUNI.P210-7861-2015-67](https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.P210-7861-2015-67)

OECD: Functional urban areas, 2020. In: *OECD: Functional urban areas by country* [online]. [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/cfe/regionaldevelopment/Czech-Republic.pdf>

Olomoucký kraj, ©2019. Významné firmy Olomouckého kraje. *Olomoucký kraj* [online]. 5. Vyd. [cit. 2021-05-18]. Dostupné z: <https://www.olkraj.cz/download.html?id=70665>

PERLÍN, Radim, 2010. Venkov, typologie venkovského prostoru. In: *Ministerstvo vnitra České republiky: Problematika malých obcí* [online]. [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/perlin-pdf.aspx>

PGRLF,a.s., © 2021. PGRLF. *Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond* [online]. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.pgRLF.cz/o-spolecnosti/napln-cinnosti/>

Povodí Odry, státní podnik, © 2007. Popis oblasti povodí. *Plán oblasti povodí Odry* [online]. [cit. 2021-05-13]. Dostupné z: https://www.pod.cz/plan-oblasti-povodi-Odry/a-popis/a-1.html#a_1_3

SO ORP Jeseník: Povodňový plán SO ORP, © 2010 – 2021. Hydrologické údaje. *SO ORP Jeseník: Povodňový plán SO ORP* [online]. [cit. 2021-05-14]. Dostupné z: https://www.edpp.cz/orpjese_hydrologicke-udaje/

Státní zemědělský intervenční fond, © 2013. Alokace pro Programový rámec PRV. *SZIF: Státní zemědělský intervenční fond* [online]. [cit. 2021-05-21]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fprv2014%2Fopatreni%2Fleader%2F1444211182842.pdf

Státní zemědělský intervenční fond, © 2013. Program rozvoje venkova 2014-2020. *SZIF: Státní zemědělský intervenční fond* [online]. [cit. 2021-05-01]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014>

Státní zemědělský intervenční fond, © 2013. Seznam příjemců dotací. *SZIF: Státní zemědělský intervenční fond* [online]. [cit. 2021-05-22]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/seznam-prijemcu-dotaci>

Státní zemědělský intervenční fond, © 2013. Schéma podpor PRV 2014-2020 (v členění na nařízením vlády prováděná opatření PRV a na projektová opatření PRV), *Státní zemědělský intervenční fond* [online]. [cit. 2021-05-23]. Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fprv2014%2Fzakladni_informace%2F1436519577270.pdf

Ústav územního rozvoje, © 2002–2021. Portál územního plánování: NUTS. *Ústav územního rozvoje* [online]. [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>

Vápenná [online], 2017. [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <http://www.vapenna.cz/>

Vesnice roku v Programu obnovy venkova [online], ©2011. Vesnice roku v Programu obnovy venkova [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <http://www.vesniceroku.cz>

WADE, Philip a Petri RINNE, 2008. *Průvodce programem LEADER vycházející ze zkušeností z Finska, Irsko a České republiky*. Vammala: Rural Policy Committee, 122 s. ISBN 978-80-87318-20-1. Dostupné také z: <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/metodicke-prirucky-a-publikacni-materialy/2011/Leader-2011.pdf>

Zákony pro lidi, ©2010-2021. Zákon č. 128/2000 Sb. *Zákony pro lidi* [online]. AION CS [cit. 2021-05-02]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Zemědělské družstvo Jeseník [online], © 2018. Zemědělské družstvo Jeseník [cit. 2021-05-19]. Dostupné z: <http://www.zdjesenik.cz/>

ŽUROVEC, Michal, 2021. Čistá pozice ČR vůči EU loni dosáhla +85,7 miliardy, jde o historicky druhý nejlepší výsledek. *Ministerstvo financí ČR* [online]. [cit. 2021-05-07]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2021/cista-pozice-cr-vuci-eu-loni-dosahla-857-40792>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

AEKO	Agroenvironmentálně–klimatické opatření
ANC	Méně příznivé oblasti
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj (místní akční skupina)
EKOZ	Ekologické zemědělství
ENRD	Evropská síť pro rozvoj venkova
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESF	Evropský sociální fond
ESIF	Evropské strukturální investiční fondy
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EZZF	Evropský zemědělský záruční fond
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IKT	Informační a komunikační technologie
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NPP	Národní přírodní park
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond
PRV	Program rozvoje venkova
SCCLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1</i> Obecně zeměpisná mapa okresu Jeseník (ČÚZK, © 2021, vlastní zpracování)	41
<i>Obrázek 2</i> Struktura pozemků v okrese Jeseník v roce 2020 v ha (Česká statistický úřad, © 2021, vlastní zpracování)	45
<i>Obrázek 3</i> míra registrované nezaměstnanosti na území okresu Jeseník v letech 2013-2020 (%) (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2020, vlastní zpracování)	47
<i>Obrázek 4</i> Předpokládaná finanční alokace výzev MAS VP pro Jesenícko rozdělená podle fische v letech 2017-2021 (v tis. Kč) (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013, vlastní zpracování)	54
<i>Obrázek 5</i> Podíly subjektů na základě čerpání dotací prostřednictvím MAS Vincenze Priessnitze pro Jeseníckov letech 2017-2020 (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013, vlastní zpracování)	55
<i>Obrázek 6</i> Podíl finančních zdrojů ČR a EU v souhrnu jednotlivých opatření na okresu Jeseník letech 2017-2019 (státní zemědělský intervenční fond, © 2013, vlastní zpracování)	57
<i>Obrázek 7</i> Celkové dotační zdroje v okrese Jeseník rozděleny na opatření PRV v letech 2017-2019(Státní zemědělský intervenční fond, © 2013, vlastní zpracování)	58
<i>Obrázek 8</i> Kartogram veřejné podpory na investiční projekty v okrese Jeseník v letech 2017-2020 v tis. Kč (ČÚZK, © 2021, vlastní zpracování)	58
<i>Obrázek 9</i> Kartogram podpory soukromého sektoru v okrese Jeseník v letech 2017-2019 (v tis. Kč) (ČÚZK, © 2021, vlastní zpracování)	60
<i>Obrázek 10</i> Kartodiagram soukromého sektoru podle druhu dotací PRV v okrese Jeseník v letech 2017-2019 (ČÚZK, © 2021, vlastní zpracování)	61
<i>Obrázek 11</i> Kartogram samostatných žádostí soukromého sektoru na Projektová opatření PRV v okrese Jeseník v letech 2017-2019 (v tis. Kč) (ČÚZK, © 2021, vlastní zpracování)	63

SEZNAM TABULEK

<i>Tabulka 1 Mikroregiony dobrovolných svazků obcí okresu Jeseník (MAS Vincenze Priessnitze pro Jesenícko, © 2017-2021, vlastní zpracování) .....</i>	<i>42</i>
<i>Tabulka 2 Významné průmyslové podnikatelské subjekty v okrese Jeseník (© Olomoucký kraj, 2019, vlastní zpracování) .....</i>	<i>49</i>
<i>Tabulka 3 Rodinné farmy v okrese Jeseník a jejich činnosti (Ekofarma NA3, 2021/Kozí farma U Nýdrlů, ©2013/Asociace regionálních značek, © 2010-2021/Biofarmabobrovník, © 2021, vlastní zpracování) .....</i>	<i>50</i>
<i>Tabulka 4 Nejvýznamnější zemědělské podniky v okrese Jeseník a jejich činnosti (Agroholding, © 2011–2019/ Agrofert, a. s., 2020/ AGRO Česká Ves, s.r.o., © 2010–2021, vlastní zpracování) .....</i>	<i>50</i>
<i>Tabulka 6 Nařízením vlády prováděná opatření PRV (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013, vlastní zpracování) .....</i>	<i>87</i>
<i>Tabulka 7 Projektová opatření PRV (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013, vlastní zpracování) .....</i>	<i>88</i>

SEZNAM PŘÍLOH

P I Význam NUTS

P II Schéma opatření Programu rozvoje venkova

PŘÍLOHA P I: VÝZNAM NUTS

LAU je slučitelná s tzv. NUTS (Nomenclature of Units for Territorial Statistics). V českém jazyce nomenklatura územních statistických jednotek dále jako NUTS se dělí do jednotlivých úrovní, které mají svou hranici a klasifikaci. NUTS bylo stanoveno hlavně kvůli regionální politice EU, zejména pro poskytnutí a čerpání dotací z fondů, pro sběr a zpracovávání statistik v rámci Evropské Unie a pro sociálně-ekonomickou analýzu regionů.

Česká republika je charakterizována jako CZ-NUTS. Další úrovně CZ-NUTS jsou:

- NUTS 0 – označení České republiky,
- NUTS 1 – celkové teritorium České republiky,
- NUTS 2 – regiony soudržnosti – ČR pro NUTS 2 neměla administrativní jednotku, proto musela být uměle vytvořena, vytvořilo se 8 regionů soudržnosti
- NUTS 3 – samosprávné celky neboli kraje – celkem v ČR je 14 krajů.

(Ústav územního rozvoje, © 2002–2021)

PŘÍLOHA P II: SCHÉMA OPATŘENÍ PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA

Tabulka 5 Nařízením vlády prováděná opatření PRV (Státní zemědělský intervenční fond,
© 2013, vlastní zpracování)

Nařízením vlády prováděná opatření PRV		
Zkratka	Význam	Účel dotace
AEKO	Agroenvironmentálně-klimatické opatření	Integrovaná produkce, ošetřování travních porostů, zatravňování orné půdy, biopásy, ochrana čejky chocholaté, zatravňování drah soustředěného odtoku
EKOZ/EZ	Ekologické zemědělství	Hospodaření šetrné k životnímu prostředí (travní porosty, na semeno, plodiny, tráva na orné půdě, vinice, chmelice, sady...)
ANC /LFA	Méně příznivé oblasti	Udržení zemědělského hospodaření v nepříznivých podmínkách (nejčastěji horské oblasti)
WLF/DŽPZ	Dobré životní podmínky zvířat (Welfare)	Zlepšení životních podmínek zvířat (zvětšení lehacího prostoru a stájového prostředí pro dojnice, prasnice, prasničky, výběh pro krávy apod.)
Natura 2000		Kompenzace ušlého zisku ve vymezených oblastech Natura 2000
LESO-ENVI/LEOD	Lesnicko-environmentální opatření	Zachování porostního typu lesů, ohleduplný sběr reprodukčního materiálu (semenný, části rostlin)
M08	Investiční opatření	Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti lesů

Tabulka 6 Projektová opatření PRV (Státní zemědělský intervenční fond, © 2013, vlastní zpracování)

Projektová opatření PRV	
Opatření	Účel dotace
Předávání znalostí a informační akce	Informační, vzdělávací akce (85 % dotace na neinvestiční výdaje)
Poradenské, řídicí a pomocné služby pro zemědělství	Poradenství (80 % dotace na umožnění poradenských služeb)
Investice do hmotného majetku	Zemědělských podniků (40-80 % dotace na stavby, stroje, technologie), uvádění na trh zemědělské produkty (40 % dotace na zpracování produktů), pozemkové úpravy (100 % dotace na geograf. projekty), lesnický infrastruktura (80 % dotace na rekonstrukci a výstavbu cest či objektů)
Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelských činností	Zahájení činnosti mladých zemědělců (45 tis. EUR na podnikatelský plán), investice do nezemědělských činností (25-45 % dotace na stroje, stavby a technologie), podpora agroturistiky (25-45 % dotace na nákup nemovitostí, obnovu staveb), investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů (25-45 % dotace výstavba provozovny, stroje a technologie...)
Investice do rozvoje lesních oblastí a zlepšování životaschopnosti	Zavádění preventivních opatření v lesích, obnova lesních porostů po kalamitách, odstraňování škod způsobených povodněmi, investice do ochrany melioračních a zpevněných dřevin, technika a technologie pro lesní hospodářství, technické vybavení dřevozpracujících provozoven
Spolupráce	Podpora operačních skupin projektů EIP, Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií v prvovýrobě a jejich uvádění na trh, sdílení zařízení a zdrojů, horizontální a vertikální spolupráce místních trhů a dodavatelů, při udržitelném zjišťování biomasy pro výrobu energie
LEADER	Podpora provádění operací v rámci SCLLD (85% dotace na projekty), příprava a provádění činností spolupráce MAS